

Mindre träd för mindre trädgårdar

– Vilka träd lämpar sig för de mindre trädgårdarna?

Smaller trees for smaller gardens - which trees are suitable for the smaller gardens?

Johanna Nordenblad & Matilda Sandström

Mindre träd för mindre trädgårdar

– Vilka träd lämpar sig för de mindre trädgårdarna?

Smaller trees for smaller gardens - which trees are suitable for the smaller gardens?

Johanna Nordenblad & Matilda Sandström

Handledare: Karin Svensson, SLU, Universitetsadjunkt vid Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Mona Wembling, SLU, Universitetsadjunkt vid Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete

Kurskod: EX0847

Program/utbildning: Trädgårdsingenjör: design

Kursansvarig inst: Helena Persson

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2021

Omslagsbild: Illustration av Johanna Nordenblad 2021

Nyckelord: Mindre träd, trädgård, ståndort, morfologi, trädbeskrivningar

Alla fotografier är tagna av författarna mellan 22 april och 20 maj 2021.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i JA, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i NEJ, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Karin Svensson och Alnarps bibliotekarie Åsa Ode för kloka ord och vägledning. Vi vill även tacka varandra för ett otroligt fint samarbete. De här tio veckorna har varit fyllda med skratt, hårt arbete, lärdomar och inspiration. Vilket perfekt avslut på vår studietid på programmet Trädgårdsingenjör: design!

Alnarp, maj 2021
Johanna Nordenblad & Matilda Sandström.

Sammanfattning

Vilka mindre träd kan vara lämpliga att använda i privata trädgårdssammanhang?

Detta kandidatarbete presenterar en litteratursammanställning gällande träd som lämpar sig för mindre trädgårdar i svenskt klimat. Arbetets syfte är att välja och samla fakta om mindre arter, sorter, hybrider och varieteter och sedan sammanställa den på ett lättillgängligt sätt som kan bidra till en bredare artvariation för såväl yrkesverksamma i trädgårdsnäringen, studenter som hobbyentusiaster.

Avgränsningarna för arbetet är att valda lignoser kommer från tidigare erhållna växtlistor inom programmet Trädgårdsingenjör: design på SLU, Alnarp och att valda lignoser får en sluthöjd på 2-10 meter.

Målet med arbetet är att den samlade informationen kommer utgöra en lättillgänglig informationsbank som kan bidra till en ökad artvariation, som i sin tur kan öka den biologiska mångfalden.

Resultatet presenterar lignoserna var för sig och informerar läsaren om vilket träd hen kan välja till sin specifika situation. Avslutningsvis sammanfattas utvald fakta som hårdighet och storlek i en kortfattad tabell. Tabellen är ett komplement för att läsaren ska få en lättöverskådlig överblick.

Abstract

Which smaller trees may be suitable for use in private garden contexts?

This bachelor's thesis presents a literature study regarding trees that are suitable for smaller gardens in the Swedish climate. The purpose of the thesis is to select and collect facts about smaller species, hybrids and varieties and then compile it in an easily accessible way that can contribute to a wider variety of species for professionals in the horticulture industry, students and hobby enthusiasts.

The limitations for the thesis are that the selected lignoses have previously been represented in the plant lists within the Garden Engineer: Design program at SLU, Alnarp and that selected lignoses have a final height of 2-10 meters..

The thesis goal is that the collected information will constitute an easily accessible information bank that can contribute to an increased species variation, which in turn can increase biological diversity.

The result presents the lignoses separately and informs the reader about which tree to choose for specific situations and locations. Finally, selected facts such as hardiness and size are summarized in a brief table. The table is a complement to give the reader an easy-to-understand overview.

Begreppsdefinition

Bladutspring	När bladknopparna utvecklas till ett blad.
E-status	Kvalitetsmärkning.
Habitus	Habitus beskriver trädets gestalt och arkitektur.
Lenticeller	Också kallade korkporer, finns på stammar och har ett tydligt utseende. Deras funktion är att öka gasutbytet till växtens levande celler.
Lignoser	Ett samlingsnamn för vedartade växter som inkluderar buskar, träd och halvbuskar.
Mikroklimat	Ett mindre område som skiljer sig i klimatet från närliggande omgivning.
Nomenklatur	Termer och beteckningar som används inom ett fackområde exempelvis botanik.
Sammansatta blad	Sammansatta blad utgörs av flera småblad som tillsammans bildar ett större blad.
Ståndort	Ståndort definierar förutsättningarna på en växtplats där miljöns alla faktorer spelar in såsom ljus, jordmån och klimat.
Vetenskapligt namn	Växternas vetenskapliga namn är binära, vilket betyder de består av ett släktnamn följt av ett artepitet. Släktnamnet har ofta sitt ursprung i latin eller grekiska. Artepitetet är vanligtvis beskrivande och förmedlar någon typ av information om växten.

Innehållsförteckning

	Sida
1.0 Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Syfte	10
1.3 Frågeställning	10
1.4 Avgränsningar	10
1.5 Metod och material	11
2.0 Resultat	12
2.1 <i>Acer circinatum</i> - vinlön	12
2.2 <i>Acer griseum</i> - kopparlön	13
2.3 <i>Acer palmatum</i> 'Atropurpureum' - japansk lön 'Atropurpureum'	14
2.4 <i>Acer pensylvanicum</i> - amerikansk strimlön	15
2.5 <i>Acer platanoides</i> 'Globosum' - klotlön	16
2.6 <i>Acer tataricum</i> subsp. <i>ginnala</i> - ginnalalön	17
2.7 <i>Acer tegmentosum</i> - manchurisk strimlön	18
2.8 <i>Acer shirasawanum</i> 'Aureum' - japansk gyllenlön	19
2.9 <i>Amelanchier lamarckii</i> - prakthäggmispel	20
2.10 <i>Amelanchier x grandiflora</i> 'Robin Hill' - storblommig häggmispel 'Robin Hill'	21
2.11 <i>Betula pendula</i> 'Youngii' - tårbjörk	22
2.12 <i>Cercis canadensis</i> 'Forest pansy' - amerikanskt judasträd 'Forest pansy'	23
2.13 <i>Cercis siliquastrum</i> - judasträd	24
2.14 <i>Cornus kousa</i> var. <i>chinensis</i> - kinesisk blomserkornell	25
2.15 <i>Cornus mas</i> - körsbärskornell	26
2.16 <i>Corylus avellana</i> 'Contorta' - ormhassel	27
2.17 <i>Corylus maxima</i> 'Purpurea' - blodhassel	28
2.18 <i>Crataegus monogyna</i> - trubbhagtorn	29
2.19 <i>Crataegus x lavalleyi</i> - glanshagtorn	30
2.20 <i>Crataegus x persimilis</i> 'Splendens' - sylhagtorn 'Splendens'	31
2.21 <i>Cydonia oblonga</i> - kvitten	32
2.22 <i>Halesia carolina</i> - snödroppstäd	33
2.23 <i>Juniperus communis</i> 'Vemboö' - en 'Vemboö'	34
2.24 <i>Koelreuteria paniculata</i> - kinesträd	35
2.25 <i>Laburnum x watereri</i> 'Vossii' - hybridgullregn	36
2.26 <i>Maackia amurensis</i> - maackia	37
2.27 <i>Magnolia x loebneri</i> 'Leonard Messel' - hybridmagnolia 'Leonard Messel'	38
2.28 <i>Magnolia x loebneri</i> 'Merrill' - hybridmagnolia 'Merrill'	39
2.29 <i>Magnolia x soulangeana</i> - praktmagnolia	40
2.30 <i>Malus floribunda</i> - rosenapel	41
2.31 <i>Malus toringo</i> - rönnbärsapel	42
2.32 <i>Malus toringo</i> var. <i>sargentii</i> - bukettapel	43
2.33 <i>Mespilus germanica</i> - mispel	44

2.34 <i>Nothofagus antarctica</i> - sydbok	45
2.35 <i>Parrotia persica</i> - papegojbuske	46
2.36 <i>Pinus mugo</i> - bergtall	47
2.37 <i>Pinus sylvestris</i> 'Watereri' - tall 'Watereri'	48
2.38 <i>Prunus cerasifera</i> - körsbärsplommon	49
2.39 <i>Prunus cerasifera</i> 'Nigra' - blodplommon	50
2.40 <i>Prunus nipponica</i> - nipponkörsbär	51
2.41 <i>Prunus padus</i> 'Colorata' - blodhägg	52
2.42 <i>Prunus sargentii</i> - bergkörsbär	53
2.43 <i>Prunus serrula</i> - glanskörsbär	54
2.44 <i>Prunus subhirtella</i> - vårkörsbär	55
2.45 <i>Prunus virginiana</i> 'Shubert' - virginiahägg 'Shubert'	56
2.46 <i>Prunus</i> (Sato-zakura-Gruppen) 'Kanzan' - japanskt prydnadskörsbär 'Kanzan'	57
2.47 <i>Prunus</i> 'Sunset Boulevard' - japanskt prydnadskörsbär 'Sunset Boulevard'	58
2.48 <i>Prunus x eminens</i> 'Umbraculifera' - klotkörsbär	59
2.49 <i>Prunus x schmittii</i> - mahognykörsbär	60
2.50 <i>Prunus x yedoensis</i> - tokyokörsbär	61
2.51 <i>Pyrus salicifolia</i> 'Pendula' - silverpäron 'Pendula'	62
2.52 <i>Rhus typhina</i> - rönnsamak	63
2.53 <i>Robinia pseudoacacia</i> 'Umbraculifera' - klotrobinia	64
2.54 <i>Salix fragilis</i> 'Bullata' - klotpil	65
2.55 <i>Sorbus commixta</i> 'Carmencita' - japansk rönn 'Carmencita'	66
2.56 <i>Sorbus</i> (Commixta-Gruppen) 'Birgitta' - commixtarönn 'Birgitta'	67
2.57 <i>Syringa reticulata</i> subsp. <i>pekinensis</i> - pekingsyren	68
2.58 <i>Taxus baccata</i> 'Fastigiata Robusta' - idegran 'Fastigiata Robusta'	69
2.59 <i>Thuja occidentalis</i> 'Brabant' - tuja 'Brabant'	70
2.60 Tabell	71, 72
3.0 Diskussion	73
3.1 Latinska namn	73
3.2 Härdighetszoner	73, 74
3.3 Presentera fakta på ett lättillgängligt sätt	74
3.4 Källor	74
3.5 Plantskolekataloger som källa	75
3.6 Informationens tillgänglighet	75
3.7 Arbetets gång	75
Referenser	76, 77, 78, 79

1. Inledning

Dirr & Warren (2019) skriver att i en forskningsstudie från Yale University år 2015 uppskattade man att jorden har runt sex biljoner levande träd. Samma studie visar också att sedan människan erövrade världen har 46% av världens trädpopulation gått förlorad och att den främsta anledningen till denna förlust är just det, människan och människans framfart. Idag förlorar världen cirka 15 miljarder träd varje år.

Varför är träd viktiga? Göteborgs botaniska trädgård (2017) skriver att träd bidrar med ekosystemtjänster som vi människor har stor nytta av i alla typer av miljöer. De kastar skugga under heta sommardagar, de agerar vindskydd blåsiga höstdagar, de renar luften vi andas genom att luftföroreningar fastnar på trädens blad och så vidare. Sjöman & Slagstedt (2015) skriver att träden dessutom har kulturhistoriska och sociala värden för människan. Dirr & Warren (2019) lyfter att vissa människor trots allt inte är fullskaliga trädkramare, och vilka utmaningar detta för med sig. Ett träd i en grannes trädgård kan upplevas som vackert på håll, men ju närmre det där trädet kommer, desto mer ansvar, tid och pengar kan det kräva och därmed avskräcka.

Detta kandidatarbete samlar fakta och information om olika mindre träds ståndortspreferenser tillsammans med deras estetiska kvalitéer. Detta för att läsaren ska kunna ta aktiva och hållbara beslut med noggrann och långsiktig hänsyn till såväl trädet, platsen som trädgårdsmästaren. Att enbart välja växter utefter deras estetiska värden kan leda till att de inte trivs där de blir placerade och riskerar därför få en sämre utveckling, i värsta fall till och med dö.

1.1 Bakgrund

I Sverige finns det drygt 2,6 miljoner trädgårdar där fler än 1,9 miljoner av dem tillhör villor och andra småhus (Ekelund et al. 2017). I ett diagram över den generella svenska villaträdgårdens ytfördelning visar Mira Rur (2010) bland annat att 49% av ytan används vanligtvis som gräsmatta och enbart 7% används för träd och fruktträdgårdar.

Sjöman & Slagstedt (2015) beskriver att genom att välja träd anpassat efter den tilltänkta omgivningens skala, möjligheter och begränsningar kan man minska framtida skötselintensitet och därmed också öka trädets livslängd. En större artvariation ger dessutom en bredd av olika livsmiljöer för olika organismer, vilket i sin tur ökar den biologiska mångfalden och bidrar till den ekologiska hållbarheten.

Beroende på människans egen erfarenhet och sammanhang skiljer sig definitionen om vad en mindre trädgård innebär. Generellt är privata trädgårdar idag av mindre storlek och i en undersökning av Mira Rur (2010) är den generella svenska trädgårdens area 1444 m². Maxhöjden för de utvalda träden till detta arbete är därför 10 m.

Detta kandidatarbete samlar den tillgängliga informationen som kan hittas i litteratur och andra källor, för att göra det lättare att välja träd efter deras visuella kvaliteter *och* ståndortskrav. Arbetet vänder sig till yrkesverksamma i trädgårdsnäringen, studenter samt hobbyentusiaster.

1.2 Syfte och mål

Syftet med arbetet är att organisera och sammanställa en del av den kunskap gällande mindre träd som erhållits under utbildningen Trädgårdsingenjör: design mellan år 2018-2021. Syftet är också att hitta ny information om de träd som lämpar sig i den mindre privata trädgården för att slutligen skapa en lättillgänglig och användbar kunskapsbank för framtida projekt.

1.3 Frågeställning:

- Vilka mindre träd är lämpliga för en mindre privat trädgård i svenskt klimat?
- Hur kan informationen om dessa arter presenteras på ett lättillgängligt sätt?

1.4 Avgränsningar

Definitionen av vad ett träd faktiskt är skiljer sig. Ofta är det en smygande övergång mellan buske, träd och buskträd, utan en tydlig gräns. Enligt författarna har trädens sluthöjd fått spela stor roll i definitionen av mindre träd. Detta kandidatarbete presenterar en rad olika träd, de som beskrivs som buskträd har ett busklikat växtsätt men en sluthöjd som gör att de enligt författarna anses som mindre träd.

Lämpliga träd för detta arbete får en sluthöjd på 2-10 meter och kan odlas i svenskt klimat. De utvalda träden har alla granskats och selekterats från erhållna växtlistor mellan 2018-2021 inom programmet Trädgårdsingenjör: design på SLU, Alnarp. Informationen som samlades in efter första urvalsprocessen avgränsades vid höjd, bredd, ursprung, härdighetszon i Sverige, morfologi, ståndortskrav, skötselråd och eventuell kuriositet.

1.5 Metod, process och material

Inledningsvis granskades tre olika växtlistor som erhållits under kurserna *Botanik och växtkännedom*, *Utomhusträdgårdens material och design* samt *Utökad växt- och ståndortskännedom* som ingår i ramschemat för Trädgårdsingenjör: design. Listorna innehöll sammanlagt 439 olika träd, buskar och andra vedartade växter. Urvalsprocessen skedde i omgångar och vid första tillfället selekterades lignoser bort vars sluthöjd blir lägre än 2 m eller högre än 10 m och lignoser som inte klassas som träd. Informationen söktes upp i litteraturen, ofta i Dirr eller Krüssman's alster, och jämfördes mot informationen som hittades på svenska plantskolor. Av 439 arter, sorter, hybrider och varieteter definierades 80 av dem då som mindre träd.

Därefter påbörjades en mer noggrann urvalsprocess där fakta om trädens ursprung, höjd, bredd, ståndort, skötsel, hårdighetszon, estetiska kvaliteter och det vetenskapliga namnets betydelse prioriterades. Information och fakta som hämtades utgick ifrån litteratur skrivna av högt ansedda profiler inom ämnet.

Nedan följer en lista på några specifika författare och verk som användes:

- Michael Dirr: *Dirr's hardy trees and shrubs*, *Manual of Woody landscape plants*, *The tree book*
- Johann Krüssman: *Manual of cultivated broadleaved trees & shrubs volume 1-3*
- Dorothy Callaway: *The world of magnolias*
- John Fiala & Gilbert Daniels: *Flowering crabapples: the genus Malus*

Fakta om ståndortskrav, skötselbeskrivningar och hårdighetszoner jämfördes kontinuerligt med svenska källor som Sjöman & Slagstedt och med olika svenska plantskolor, för att inkludera erfarenheter från odling i svenska förhållanden.

Av de 80 utvalda, sållades ytterligare 21 träd bort på grund av bristfällig och/eller svårfunnen fakta. I urvalsprocessen har hårdighetszoner och trädens individuella egenskaper så som vintervärden, blomningsperioder, växtsätt med mera premierats speciellt för att ge läsaren en så bred faktabank som möjligt med olika typer av träd. Slutligen ansågs 59 stycken av de 80 utvalda som lämpliga att inkludera i arbetet.

Varje beskrivning av de 59 olika träden kompletteras med två fotografier, ett på trädets habitus och en detaljbild. Fotograferingen har skett löpande under arbetets gång av författarna. Först prioriterades de vårblommande träden och slutligen de vintergröna, allt beroende på trädens individuella utveckling.

Träden lokaliserades till största del på campus Alnarp via Treemapp.se och fotograferades där. De individer som inte fanns på campus spårades till annan plats, ofta annan ort, och listas nedan samt beskrivs vart de fotograferats i respektive figurbeskrivning.

- *Prunus x schmittii* har fotograferats i Eslöv.
- *Acer tegmentosum* f.k. Joutsa och *Pinus sylvestris* 'Watereri' har fotograferats på Stångby plantskola, Lund.
- *Crataegus monogyna* har fotograferats vid Sankt Knuts Torg, Malmö.
- *Prunus padus* 'Colorata' har fotograferats i Pildammsparken, Malmö.
- *Prunus x eminens* 'Umbraculifera' har fotograferats i Maglehem.

Arbetet är tänkt som ett hjälpmedel vid val av träd och undersöker vilka träd som är lämpliga utefter deras ståndortpreferenser och estetiska kvaliteter.

2.0 Resultat

Resultatdelen redovisar 59 träd som efter en konsekvent urvalsprocess med avgränsningarna som bakgrund, anses vara lämpliga i privata trädgårdar. Träden står i bokstavsordning efter dess vetenskapliga namn och informationen innefattar höjd, bredd, ursprung, härdighetszon i Sverige, morfologiska beskrivningar, ståndortskrav, diverse kuriosa och eventuella skötsel aspekter. Informationen är kortfattad, koncentrerad och varierar något beroende på trädens tillgänglighet i litteraturen.

Avslutningsvis har fakten sammanställts i en tabell där information om varje träd finns samlat tillsammans för en enklare överblick. Nomenklaturen följer svensk kulturväxtdatabas, SKUD.

2.1 *Acer circinatum* - vinlönn

Acer circinatum härstammar från västra Nordamerika. Där växer arten vilt hela vägen från Kalifornien till British Columbia i Kanada (Krüssman 1976).

På svenska kallas trädet för vinlönn vilket förmodligen indikerar på bladens utseende som tydligt liknar vinrankans blad. Det är ett litet träd som ofta utvecklas till en flerstammig buske och blir 8-10 m högt (Sjöman & Slagstedt 2015). Grenverket blir blekt grönt till brunt och när bladen slår ut är de ljusgröna och svagt håriga på undersidan. Bladen är 6-12 cm breda, handflikiga med sju till nio flikar och har en dubbelt sågtandad bladkant. Fram mot hösten får vinlönnen röda höstfärger (Krüssman 1976).

Utseendet påminner en del om träd som i handeln ofta kallas för *japanska lönnar*. Bland dessa *japanska lönnar* ser man ofta svårodlade arter som *Acer sieboldianum* (fagerlönn) samt *Acer shirasawanum* (shirasawalönn). *Acer circinatum* är betydligt mer lättodlad i Sverige, härdig i zon 1-3, och hade i många fall kunnat ersätta ovan nämnda arter för att ge ett mer lyckat resultat med liknande estetiska uttryck (Sjöman & Slagstedt 2015).

Sjöman & Slagstedt (2015) beskriver fortsättningsvis att detta träd kräver väl-dränerad men fuktighetshållande jord samt är skuggtålig.

Figur 1: T.v. Vinlönnens flerstamig habitus.

Figur 2: T.h. De handflikiga bladen och röda blomställningar.

2.2 *Acer griseum* - kopparlön

Acer griseum växer vilt i västra och centrala Kina (Krüssman 1976). Där syns de i mellanskiktet under större ljusgenomsläppliga träd, både som flerstammiga individer och som enstammiga träd (Sjöman & Slagstedt 2015).

I odling blir detta ett litet träd, 6-10 m högt och 5-7 m brett, som får en rundad krona på en tidigt flerförgrenad stam (Tönnersjö 2021a). Bladen är gröna, trefingrade och de avlånga småbladen skiljer sig något i längd. Det mittersta är fem cm långt och brukar vara något längre än de två småbladen på sidorna som är tre cm långa. Längst ner mot bladskaftet är bladkanten helbräddad och mot bladspetsen syns en mer oregelbunden tandning (Krüssman 1976). Under sommaren utvecklas fruktsättningen som liknar ljusgröna "näsor". I Sverige är arten hårdig i zon 1-3 och på svenska kallas detta träd för kopparlön (Sjöman & Slagstedt 2015) vilket inte helt osökt kan härledas till dess kopparbruna stam. Med tiden spricker nävern upp och upplevs nästan "rulla av", därunder blottas en glänsande stam.

Acer griseum vill stå på väl-dränerad jord med god tillgång på fukt och näring, i full sol till halvsugga. Beroende på placeringen av trädet varierar höstfärgens intensitet. Ju soligare och torrare läge desto mer intensiv höstfärg. Ett ljust woodland-landskap är ett optimalt läge för kopparlönnen. Under etableringen kan det vara lämpligt med lövmulchning för att gynna denna långsamt växande art och kompakterade jordar måste undvikas (Tönnersjö 2021a). Arten är känslig för slitage vilket också bör beaktas i val av placering (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 3: T.v. Kopparlönnsens iögonfallande habitus.

Figur 4: T.h. Den kopparbruna stammen och de trefingrade småbladen.

2.3 *Acer palmatum* ‘Atropurpureum’ - japansk lönn ‘Atropurpureum’

Acer palmatum ‘Atropurpureum’ har sin naturliga utbredning i Korea och Japan (Krüssman 1976).

Den japanska lönnen blir ett 8-10 m högt och 6-8 m brett träd eller buskträd (Sjöman & Slagstedt 2015). På latin betyder *palmatum* *handflikig* (Corneliuson 1997) vilket förmodas anspela på de handflikiga bladen. Bladen har fem flikar, ibland förekommer fler men då aldrig fler än nio, med en sågad till dubbelt sågtandad bladkant. Bladen är 5-10 cm breda och klart röda hela säsongen för att sedan utvecklas till att bli karminröda under höstmånaderna. Blomningen är relativt anspråkslös med små lila till rosa-skiftande blommor i en kvastlik blomställning. Därefter utvecklas de bevingade klyvfrukterna som antar samma färg som bladen (Krüssman 1976).

Den rena arten *Acer palmatum* förekommer sällan i svensk handel och det finns en enorm sortvariation. Idag uppskattas det finnas över 600 olika sorter beskrivna och av dessa är det enbart tre som trivs i Sverige. *Acer palmatum* ‘Atropurpureum’ är en av dem (Sjöman & Slagstedt 2015).

För att få en lyckad etablering och utveckling av detta träd krävs en näringsrik och fuktig, men väl-dränerad jord i zon 1-3(4). Är jorden allt för tät riskerar trädet att drabbas av svampsjukdom. I ung ålder är växtsättet tydligt uppåtsträvande men får med tiden ett mer skärmlikt habitus. Utseendet och växtsättet hos individen skiljer sig beroende på dess placering. I fullt soliga lägen kommer individen utveckla en tät och kompakt krona. I halvskugga blir kronan istället bredare och tunnare. Trädets förmåga att hantera perioder av torka är begränsad, så hårdgjorda och vindutsatta miljöer är inte optimalt (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 5: T.v. ‘Atropurpureum’s sprakande habitus.

Figur 6: T.h. De handflikiga klart röda bladen.

2.4 *Acer pensylvanicum* - amerikansk strimlönn

Acer pensylvanicum, eller amerikansk strimlönn som det heter på svenska, växer vilt i stora delar av östra nordamerika (Krüssman 1976). Där förekommer det främst som undervegetation i fuktiga lövskogar (Trees and Shrubs online 2021a). Artepitetet *pensylvanicum* betyder *från Pennsylvania, USA* (Corneliusson 1997).

Detta är naturligt ett flerstamigt buskträd, men det går att få tag på enstammiga individer från vissa plantskolor (Sjöman & Slagstedt 2015). Höjden mäter 6-8 meter och bredden 5-6 meter (Tönnersjö 2021b). Den ärtgröna stammen pryds av distinkta vita streck som gör barken strimmig, vilket utgör trädets största prydnadsvärde. Detta estetiska värde kan dock försvinna vid frekvent beröring och *Acer pensylvanicum* bör därför placeras på en plats där åskådaren kan betrakta individen på håll (Sjöman & Slagstedt 2015). Bladen är 12-18 cm stora (Krüssman 1976), friskt gröna och bladformen skulle på ett målande vis kunna jämföras med Kalle Ankas fötter. Bladbasen är hjärtformad och nära spetsen syns två tydliga flikar (van Gelderen, C. J. & van Gelderen, D. M. 1999). På yngre blad sitter flikarna närmre bladbasen och på äldre kryper flikarna längre ut mot bladspetsen. Höstfärgerna går i gult, ibland med rosaröda nyanser (Sjöman & Slagstedt 2015).

Vidare berättar Sjöman & Slagstedt (2015) att i Sverige är *Acer pensylvanicum* härdig i zonerna 1-4 och vill stå i jämn markfukt med god tillgång på näring, under svala förhållanden. Trädet har dessutom en utmärkt skuggtolerans.

Figur 7: T.v. Den amerikanska strimlönns flerstammiga habitus.

Figur 8: T.h. Den karakteristiska vitstrimmade stammen tillsammans med de friskt gröna bladen.

2.5 *Acer platanoides* ‘Globosum’ - klotlönn

Klotlönnen, som den heter på svenska, härstammar från Europa (van Gelderen, C. J. & van Gelderen, D. M. 1999). I Sverige syns den ofta i de södra och mellersta delarna (Sjöman & Slagstedt 2015).

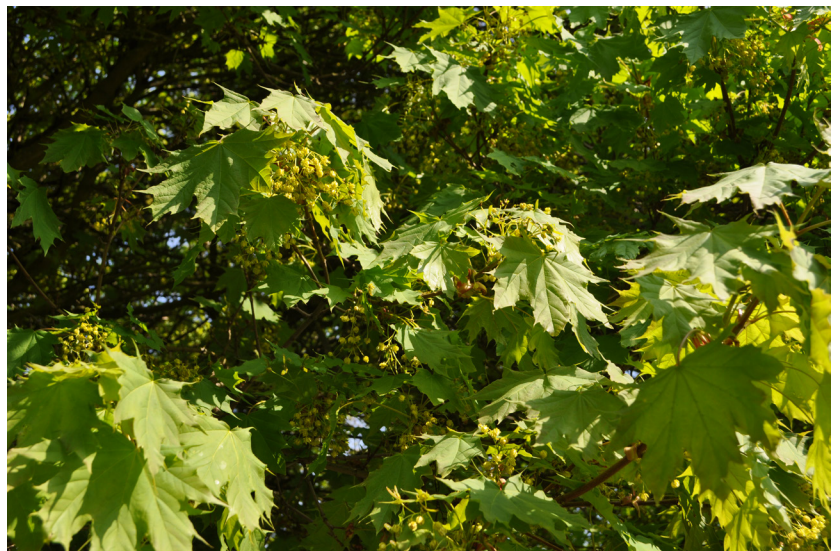
Acer platanoides ‘Globosum’ blir ett 5-7 m högt träd (Van den Berk 2002). I ung ålder är sortens krona klotrund, något som med tiden övergår till ett mer bredare uttryck där diametern oftast hamnar någonstans mellan 3-6 m. För att trädet ska kunna behålla sin jämna klotform bör man hålla koll så inte kraftiga skott utvecklas och på så sätt kan ta över (Sjöman & Slagstedt 2015).

Det vetenskapliga namnet *platanoides* betyder *lik platan* (*Platanus*) (Corneliuson 1997), vilket förmodas anspela på de flikade bladen med fem till sju lobber. Corneliuson (1997) skriver att ‘Globosum’ betyder *rund, bollik*, vilket troligtvis hänvisar till trädets kronform. Bladen är gröna och ca 18 cm stora. Blomningen som sker i april är gulgrön och sitter i kvastliknande blomställningar. Efterföljande fruktsättning är sparsam med bevingade klyvfrukter som är 3,5-4,5 cm. Barken är mörkt grå och grenverket ljust brun (Van den Berk 2002). Viss variation hos bladens form, storlek och färg kan förekomma men höstfärgen är vanligtvis klargul (Sjöman & Slagstedt 2015).

Detta är ett träd som passar bra i både mindre trädgårdar och som stadsträd. Klotlönnen klarar av och trivs i alla jordar förutom torv och den har en god tolerans för torka och vind. Salt är inget för denna art så på havsnära marker bör den stå skyddat från salta vindar (Van den Berk 2002). I Sverige är *Acer platanoides* ‘Globosum’ härdig i zon 1-4 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 9: T.v. ‘Globosum’s klotrunda habitus.

Figur 10: T.h. De ljust gröna bladverket samt gulgröna blomställningar.

2.6 *Acer tataricum* subsp. *ginnala* - ginnalalönn

Acer tataricum subsp. *ginnala* heter ginnalalönn på svenska. Artepitetet *tataricum* betyder *kommer från Tartariet* (Corneliuson 1997). Detta träd härstammar från och växer vilt i norra och nordöstra Asien (van Gelderen, C. J. & van Gelderen, D. M. 1999).

Ginnalalönnen utvecklas till en stor buske eller ett mindre "buskträd" på 7-9 m (Sjöman & Slagstedt 2015). Habitus blir brett vasformat (Van den Berk 2002). Grenverket är gracilt och bladen skiljer sig beroende på om de växer på årsskotten eller äldre ved. På årsskotten är bladen treflikade 7-12 cm långa och 5-7 cm breda, på äldre ved syns bladen som äggformade med en helbräddad bladkant (Sjöman & Slagstedt 2015). Blommorna sitter i kvastlik blomställning och blommor i krämvitt i maj-juni. Den bevingade klyvfrukter är cirka 2,5 cm långa. Yngre ved blir rödbrun till färgen om de exponeras för sol medans äldre ved får en gråare färg. Detta är en långsamväxande art vars högsta prydnadsvärde ligger i höstfärgerna som går från mörkt grön till gult, rött och orange (Van den Berk 2002).

Arten trivs bäst på näringsrik och fuktighetshållande jord i ett soligt läge, men utvecklas väl på skuggiga platser. I Sverige är *Acer tataricum* ssp. *ginnala* hårdig i zon 1-5 och syns ofta i naturlika planteringar och parkmiljöer (Sjöman & Slagstedt 2015). Ett tåligt träd som klarar luftföroreningar, torka och till och med salt (Van den Berk 2002).

Figur 11: T.v. Ginnalalönnens brett vasformade habitus.

Figur 12: T.h. De ljusst gröna treflikade årsskotten.

2.7 *Acer tegmentosum* - manchurisk strimlönn

På fuktiga platser längs med brynzoner i sydöstra Sibirien, Nordkorea och nordöstra Kina hittar vi *Acer tegmentosum*, den manchuriska strimlönnen (van Gelderen, C. J. & van Gelderen, D. M. 1999). Detta är ett mindre träd, 8-10 m högt, som oftast växer flerstamligt med en bred, gles krona (Sjöman & Slagstedt 2015).

I Sverige är *Acer tegmentosum* härdig i zon 1-4 och kräver för bästa utveckling en fuktig, mullrik och väl-dränerad jord. Dessa individer vill gärna stå skyddat i svala och halvskuggiga miljöer, men fungerar bra även i full sol så länge jorden är frisk (Stångby 2021b). En risk med att placera *Acer tegmentosum* i full sol är att tillväxten kan ske för tidigt på säsongen och därmed riskerar individen att skadas svårt av vårfrosten. I en sval och skuggig placering får arten en något fördröjd start och därmed godare förutsättningar att klara sig (Sjöman & Slagstedt 2015).

De gröna bladen är 7-16 cm stora och rundade till formen med tre till fem spetsiga flikar. Bladbasen är vanligtvis hjärtformad, bladskäftet är rött och bladkanten är oregelbundet dubbelt sågtandad (Krüssman 1976). På hösten får bladen en gyllengul färg och tillsammans med den vitstrimmiga stammen utgör de trädets viktigaste estetiska komponenter. Årsskotten får en vitblå vaxbeläggning och bidrar till trädets speciella utseende. Dessa årsskott gör sig särskilt påmind under vinterhalvåret ihop med stammen. Vid frekvent beröring kan både vaxlagret och barkens strimmighet försvinna vilket man bör ha i åtanke vid placering (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 13: T.v. Ung individ av sorten fk Joutsa, odlad i Airpot. Fotograferad på Stångby plantskola.

Figur 14: T.h. Den karakteristiska strimmiga barken.

2.8 *Acer shirasawanum* 'Aureum' - japansk gyllenlön

Acer shirasawanum 'Aureum' är benämnd efter den japanska botanikern Yasuyoshi Shirasawa som levde mellan 1868 och 1947 (Harrison 2015). Corneliuson (1997) skriver att sortnamnet 'Aureum' betyder *gyllene, gul*, vilket kan förmodas anspela på sortens starkt limegula blad.

På svenska kallas denna art för japansk gyllenlön. Det är ett långsamt växande träd som blir 2-3 m hög och 1,5-2,5 m bred (Stångby 2021b). Bladen är 7-12 cm breda och nästan runda till formen med mellan 9-13 flikar (Gelderen, C. J. van & Gelderen, D. M. van 1999). Flikarna är spetsiga med en dubbelt sågtandad bladkant och bladbasen är hjärtformad (Krüssman 1976). På hösten kan den japanska gyllenlönens blad anta en mer orange-aktig ton men oftast sker ingen större förändring. De ceriseröda blommorna utvecklas i takt med bladen. Precis som hos resten av lönnarna är frukten bevingade klyvfrukter, och på den japanska gyllenlön är de rödaktiga i färgen (van Gelderen, C. J. & van Gelderen, D. M. 1999).

Sorten 'Aureum' är härdig i zon 1-3(4) och utvecklas bäst i ett skyddat, halvskuggigt läge i en humusrik och väl-dränerad jord. Tung lerjord och starkt lysande sol bör undvikas (Stångby 2021b).

Figur 15: T.v. 'Aureum's gracila habitus.

Figur 16: T.h. Detaljbild som visar de limegula flikiga bladen.

2.9 *Amelanchier lamarckii* - prakthäggmispel

Amelanchier lamarckii, prakthäggmispeln härstammar från östra Kanada (Krüssman 1976). Artepitetet *lamarckii* hittas under *lamárckia* i Corneliasons (1997) bok. Det latinska namnet kommer från Lamarck (1744-1829) som var en fransk botanist och anses vara en föregångare till Darwin.

Det är i ungdomen ett luftigt "buskträd" som senare utvecklas till ett träd på 6-9 m (Sjöman & Slagstedt 2015). I svensk odling blir det 5-6 m högt och 4-5 m brett med ett vasformat habitus som passar både som friväxande och som klippt häck. Uppstammade individer kan göra sig lämpliga för trånga utrymmen (Stångby 2021b). Grenverket är horisontellt och de små vita blommorna visar sig i samband med det kopparfärgade bladutspringet i april-maj (Krüssman 1976). Förutom de många blommorna får trädet massvis med ätbara blåsvarta bär som i hårdgjorda miljöer kan utgöra ett skötselproblem. Senare på säsongen antar prakthäggmispeln en kraftigt orangeröd höstfärg som kan beskrivas som nästan lysande (Sjöman & Slagstedt 2015).

Det är en anspråkslös och tålig art men den har på senare tid drabbats hårt och visat sig känslig för angrepp av mjöldagg, så pass till den grad att den förlorat sin E-status. I Sverige är *Amelanchier lamarckii* hårdig i zon 1-5 (Stångby 2021b).

Figur 17: T.v. Prakthäggmispeln's flerstammiga habitus.

Figur 18: T.h. De vita blommorna tillsammans med det kopparfärgade bladutspringet.

2.10 *Amelanchier x grandiflora* 'Robin Hill' - storblommig häggmispel 'Robin Hill'

Amelanchier x grandiflora 'Robin Hill' kallas på svenska för storblommig häggmispel och det vetenskapliga namnet *grandiflora* översätts till just *storblommig* (Corneliusson 1997). Detta är en art vars ursprung hittas i Nordamerika (Tönnersjö 2021c).

Det finns flertalet sortvariationer och 'Robin Hill' utmärker sig med sina rosa knoppar som sedan bleknar när de slår ut (Dirr 1997). På våren slår vita blommor ut i mängder och får sällskap av avlånga blad som slår ut i en kopparfärgad nyans. När bladen sedan mognar ändrar de färg till grönt för att slutligen på hösten anta en intensiv höstfärg. Bladen är avlånga, lansettformade och bladkanten grovt sågad (Tönnersjö 2021c).

I svensk odling blir det 5-6 m högt, 3-4 m brett och trivs i zon 1-3. Den storblommiga häggmispeln trivs särskilt bra i soliga lägen och har anspråkslösa ståndortskrav, men alltför torr jord bör undvikas. Ju fler soltimmar individen exponeras för desto mer intensiv höstfärg. Detta är ett användbart buskträd i både stadsmiljö och privata trädgårdar (Tönnersjö 2021c).

Figur 19: T.v. Ung individ av sorten 'Robin Hill'.

Figur 20: T.h. De vita blommorna tillsammans med det kopparfärgade bladutspringet.

2.11 *Betula pendula* 'Youngii' - tårbjörk

Betula pendula är en pionjärart som härstammar från Europa samt norra Asien (Dirr 1997). Den rena arten blir ett större träd på runt 20 m högt och har en vit flagnande stam som sedan spricker upp i vita fläckar (Krüssman 1976). På svenska kallas *Betula pendula* 'Youngii' för tårbjörk.

Corneliuson (2015) skriver att betu betyder *växtsaft*, vilket antyder på att man kan tappa björken på sav under tidig vår. Corneliuson (2015) beskriver också att det vetenskapliga namnet *pendula* betyder *hängande*, vilket är särskilt enkelt att identifiera hos sorten 'Youngii' med dess extremt hängande växtsätt. Detta träd blir 5-7 m högt och 4-7 m brett (Stångby 2021b). Kronan liknar ett paraply till formen med ett tunt grenverk som hänger ner mot marken (Krüssman 1976). För att trädet ska få en tydlig trädform krävs det att det stammas upp i önskad höjd. Individen utvecklas då till ett lägre buskträd, fortfarande med en krona som vidrör marken. Den mer friväxande varianten kan skapa spännande lekmiljöer för barn (Sjöman & Slagstedt 2015). Bladen är triangulära med en utdragen bladspets, dubbelt sågtandad bladkant och en brett kilformad bladbas (Krüssman 1976).

Betula pendula 'Youngii' är ett så kallat "sorgeträd" som ofta syns på kyrkogårdar. Detta karaktärsträd kräver mycket ljus och utvecklas bäst på fuktig och näringsrik mark. I halvskuggiga lägen blir trädkronan glesare (Sjöman & Slagstedt 2015). Härdig i zon 1-5 (Stångby 2021b).

Figur 21: T.v. 'Youngii's hängande habitus.

Figur 22: T.h. Bladverket ihop med de hängande grenverket.

2.12 *Cercis canadensis* 'Forest pansy' - amerikanskt judasträd 'Forest pansy'

Det amerikanska judasträdet, *Cercis canadensis* 'Forest pansy' härstammar från de östra delarna av USA (Krüssman 1976). I artrika, ljusa lövskogar växer arten vilt som undervegetation och även i brynzoner (Sjöman & Slagstedt 2015). Corneliuson (1997) skriver att det vetenskapliga namnet *canadensis* betyder från Kanada. Harrison (2015) berättar vidare att *canadensis* tidigare även användes för att beskriva arter vars ursprung kom från de nordöstra delarna av USA.

Cercis canadensis 'Forest pansy' har ett busklikt växtsätt och blir 4-6 m högt. Blomningen, som sitter på äldre grenar och skott, sker tidigt på våren i rosa-rött (Sjöman & Slagstedt 2015). Barken är grå och blir ytligt fårad med tiden. Bladen är mörkt lila, 8-14 cm långa, vida och hjärtformade med en något utdragen bladspets (Van den Berk 2002). Under säsongens gång utvecklas bladens färg från mörkt lila till istället mörkt grön med en lila nyans. Då nya blad ständigt slår ut under sommaren bidrar det till ett föränderligt och levande uttryck (Sjöman & Slagstedt 2015).

Detta är en art som vill ha god tillgång på näring och stå i kalkhaltig sand eller lerjord på en skyddad, solig plats. Det tycker inte om fukt därför är god dränering en viktig förutsättning (Van den berk 2002). Sorten bör odlas i kruka då den som ung är mycket frostkänslig och kan på detta sätt enklare förvaras inomhus. Hårdig i zon 1 i Sverige (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 23: T.v. 'Forest pansy's habitus.

Figur 24: T.h. De mörktlila hjärtformade bladen tillsammans med de rosa blommorna.

2.13 *Cercis siliquastrum* - judasträd

Judasträdet, *Cercis siliquastrum*, härstammar från sydöstra Europa och västra Asien (Dirr 1998).

Det är ett träd som blir 6-8 (10) m högt och nästan lika brett. Som ung har *Cercis siliquastrum* ett buskligt växtsätt med ett glest vasformat habitus. När trädet utvecklas och blir äldre ändrar det form till att bli ännu bredare och antar ett mer skärmlikt habitus. Detta populära träd har ett generöst vårflor som dessutom kan användas i matlagning, då blommorna har en söt smak (Sjöman & Slagstedt 2015). Grenverket är rödbrunt, bladen är njurformade till rundade och matt blågröna. Blommorna som är lila-rosa växer på äldre ved och utvecklas 3-6 stycken i ett tätt sammansatt knippe (Krüssman 1976). *Siliquea* betyder *baljfrukt, skida* (Corneliuson 1997), vilket förmodligen anspelar på artens fruktsättning som blir 6-8 cm långa fröbaljor. Dessa baljor kan bli ett skötselproblem på grund av dess antal. De blir väldigt många och trädet kan se "skräpigt" ut under denna period (Sjöman & Slagstedt 2015).

Judasträdet föredrar en kalkrik, näringsrik och inte för torr jord (Krüssman 1976). Den vill dessutom stå ljust, varmt och skyddat för att få bästa utveckling. Extra känslig är den för frost i ung ålder, vilket gör det lämpligt att välja ett exemplar av större (äldre) kvalitet. Arten är hårdig i zon 1 i Sverige (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 25: T.v. Judasträdets glesta habitus.

Figur 26: T.h. De gröna hjärtformade bladen tillsammans med de rosa blommorna.

2.14 *Cornus kousa* var. *chinensis* - kinesisk blomsterkornell

Cornus kousa var. *chinensis* kallas för kinesisk blomsterkornell på svenska. *Cornus kousa* var. *chinensis* behandlas ofta som en varietet till den koreanska blomsterkornellen som endast har namnet *Cornus kousa*. Skillnaden mellan dessa två är att *Cornus kousa* var. *chinensis* har rikare blomning och tillväxt, vilket gör den generellt större till storleken samt har större blad och högblad (Sjöman & Slagstedt 2015).

Det vetenskapliga namnet *chinensis* betyder *från Kina* (Corneliuson 1997), och precis som namnet antyder syns den naturligt på Kinas fastland längs bäckar, floder samt i rasbranter (Sjöman & Slagstedt 2015).

Trädets sluthöjd blir 5-10 m med en bred krona och ett vasformat habitus. Barken är grå som med tiden blir något flagande. När barken på äldre individer faller av efterlämnas en mosaik-lik barkstruktur. Bladen är ovala till äggrunda, 8-12 cm långa och mörkt gröna. Blomningen sker mellan maj-juni (Van den Berk 2002). Blommorna är vita och 2,5-7,5 cm långa. Efter blomningen syns den hallonlika frukten som är 2,5 cm i diameter och rosaröd. Fruktköttet är gult och smakar något sött. Höstfärger varierar från individ till individ från gröngult till gult, orange, purpur och rött (Sjöman & Slagstedt 2015).

Den kinesiska blomsterkornellen vill gärna stå väl-dränerat och är någorlunda vindtålig (Van den Berk 2002). För bästa utveckling vill denna art stå i full sol men den klarar även av skuggiga platser. Beroende på placeringen varierar individens utveckling och utseende. I öppna och ljusa lägen blir växtsättet tätare och grenverket upplevs som något hängande. På soliga platser blir dessutom knoppsättningen och blomningen än mer generös. På halvskuggiga platser blir individerna glesare och uttrycket mer öppet. Täta, dåligt dränerade och torra jordar är inget för *Cornus kousa* var. *chinensis* (Sjöman & Slagstedt 2015).

Denna art är hårdig i zon 1-3 i Sverige och i trädgårdssammanhang kan det vara viktigt att ha i åtanke att det tar ca 10-15 år innan individen är fullt utvecklad och börjar blomma. Att välja en individ av större kvalitet är därför att rekommendera (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 27: T.v. Den kinesiska blomsterkornellens vasformade habitus.

Figur 28: T.h. De gröna bladen tillsammans med de gröna blomknopparna.

2.15 *Cornus mas* - körsbärskornell

Cornus mas, körsbärskornellen, härstammar från central och södra Europa samt västra Asien (Dirr 1997). Det latinska namnet *cornu* betyder *horn* och *benhårt* och kan förmodas åsyfta trädets hårda och täta ved (Corneliuson 1997). Sjöman & Slagstedt (2015) beskriver att veden är så tät att det är ett av de få trädslag som faktiskt sjunker i vatten.

“Under det trojanska kriget byggdes under ledning av Odysseus en gigantisk ihålig trähäst, i vilken grekiska krigare gömde sig i för att ta sig in i den belägrade staden Troja. Enligt legenden skulle det virke som används för att bygga den trojanska hästen ha varit körsbärskornell.” (Sjöman & Slagstedt 2015:225).

Corneliuson (1997) skriver också att det vetenskapliga namnet *mas* betyder *stor*, *maskulin* och används för att beskriva ett trädets kraftigt tilltagna växtsätt. Denna art kan bli uppemot 10 m i det vilda men blir sällan högre än 5-6 m i odling. Växtsättet är naturligt flerstammigt med ett vasformat habitus (Sjöman & Slagstedt 2015). Under första året växer trädet mycket långsamt och växtsättet kan variera från bred buske till mer trädlikt med öppen förgrening (Brander 2010). Bladen är mörkt gröna, 5-10 cm långa med en höstfärg som drar åt lila-rött (Dirr 1997). Bladen sitter motsatta (Brander 2010). De klargula blommorna utvecklas på bar kvist i mars och de ovala, körsbärsröda frukterna mognar i juni och juli (Dirr 1997). Frukterna är ätbara och rika på C-vitamin men väldigt sura till smaken. På äldre individer flagnar barken av i bitar och lämnar efter sig en speciell barkstruktur (Sjöman & Slagstedt 2015).

Cornus mas har en bred ståndortsamplitud och klarar av allt från högt till lågt pH och tunga lerjordar (Dirr 1997). Arten är i Sverige hårdig i zon 1-4 och fungerar väl i både full sol och skugga (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 29: T.v. Körsbärskornellens luftiga habitus.

Figur 30: T.h. Den gula blomningen på bar kvist under tidig vår.

2.16 *Corylus avellana* ‘Contorta’ - ormhassel

Corylus avellana ‘Contorta’ är ett flerstamligt buskträd som blir 3-5 (8) m högt och i öppna lägen kan de bli lika breda (Sjöman & Slagstedt 2015). På svenska kallas denna art för ormhassel. Det vetenskapliga namnet antyder något om både artens ursprung och utseende då *avellana* betyder *hasselnöt* och *från orten Avella, Italien*. Staden Avella som ligger nära Neapel blev så kända för sina hasselnötter att artemipitetet *avellana* kom även till att betyda hasselnötter. *Contorta* betyder *vriden* (Corneliuson 1997).

Denna europé utvecklar smala stammar, sällan grövre än 15 cm i diameter, och blir precis som grenverket mörka med ljusa barkporer. Kronan och habitus blir rundat och skärmlikt (Sjöman & Slagstedt 2015). Ormhasseln förväxlas ofta med och blir felaktigt benämnd som trollhassel. Den har ett karaktäristiskt växtsätt med starkt vridna grenar som ger sitt största intryck under vinterhalvåret när de krusiga bladen fallit av (Stångby 2021b). Bladen är gröna, håriga, breda, 5-10 cm, och sitter strödda. De är asymmetriskt runda med en eller flertalet korta flikar och en tandad bladkant (Krüssman 1976). *Corylus avellana* ‘Contorta’ är en monoik art vilket betyder att de har både han- och honblommor på samma individ. Hanblommorna är decimeterstora och har blekt gula hängen, medans honblommorna är mycket små, 2 mm och starkt rödrosa (Sjöman & Slagstedt 2015).

Denna solitärväxt ympas på vanlig hassel, vilket gör att man bör vara beredd på att avlägsna stamskott så snart de dyker upp (Stångby 2021b). Ormhasseln har ett grunt och vidsträckt rotsystem. Den naturliga växtplatsen är i hagar och bryn där god tillgång på näring och fukt finns. Den föredrar humus- och lerhaltiga jordar med god kalkhalt, på friska till fuktiga ståndorter. En högre kalkhalt kan kompensera för torrare och “fattigare” marker. Denna art är vindpollinerad vilket kan vara bra att veta för personer med allergi (Sjöman & Slagstedt 2015). Härdig i zon 1-4 (Stångby 2021b).

Figur 31: T.v. Ormhasselns karakteristiska habitus.

Figur 32: T.h. Det ljusgröna bladutspringet samt vridna grenverk.

2.17 *Corylus maxima* 'Purpurea' - blodhassel

Corylus maxima 'Purpurea' härstammar från södra Europa (Dirr 1976). På svenska kallas denna högväxta buske för blodhassel (Stångby 2021b). Harrison (2015) beskriver i sin bok att sortnamnet 'Purpurea' betyder *purpurrod, mörkröd* och att artepitetet *maxima* betyder *störst*.

Detta är en sort som blir 3-5 m hög och lika bred. Blodhasseln är mycket lik den vanliga hasseln, *Corylus avellana*, det som skiljer dem åt är att blodhasseln har mörkt röda blad samt bladutspring och en något större bladskiva (Stångby 2021b). Bladen är 5-10 cm långa och har en starkt sågtandad bladkant. Precis som den vanliga hasseln får 'Purpurea' nötter som utvecklas under sensommaren och har en purpurfärgad nyans (Dirr 1976). Bladen antar en rödgrön höstfärg (Stångby 2021b). För att *Corylus maxima* 'Purpurea' ska utvecklas på bästa sätt beskriver Stångby (2021b) att de kräver en näringsrik och väl-dränerad jord, i sol till halvskugga. Härdig i zon 1-3.

Figur 33: T.v. Blodhasselns flerstammiga habitus.

Figur 34: T.h. Det mörkt röda bladutspringet.

2.18 *Crataegus*

Släktnamnet *Crataegus* kommer från det latinska ordet *krataios* som betyder *motståndskraftig* och *stark*. *Aigos* betyder *get*. Förklaringarna för släktnamnet är många och olika, en av dem menar på att tornarna på buskarna gör det svårt för getter att äta bladen (Corneliuson 1997).

Crataegus monogyna - trubbhagtorn

Crataegus monogyna är vildväxande i större delen av Europa, Nordafrika och västra Asien (Dirr 1978). I Sverige förekommer arten ofta i skogsbryn, på betesmarker och på gammal jordbruksmark som slutat att brukas och därmed vuxit igen (Sjöman & Slagstedt 2015). På svenska kallas *Crataegus monogyna* för trubbhagtorn (Stångby 2021b). Artepitetet *monogyna* betyder *med en pistill* (Harrison 2015).

Detta är ett mindre träd eller en större buske, 4-7 m hög och lika bred, som har en tät rundad krona. På äldre individer blir kronan något mer tillplattad och bred (Stångby 2021b). Bladen är brett äggrunda med 3-7 spetsiga flikar (Krüssman 1976). När de slår ut blir de 2-6 cm långa och matt gröna för att på hösten övergå till gult. Från maj till juni syns den generösa blomningen som därefter visar sina mörkröda frukter (Sjöman & Slagstedt 2015). De mörkröda frukterna innehåller endast ett frö (Stångby 2021b).

Crataegus monogyna kan hantera väldigt varierande ståndorter, växtmiljöer och räknas som ett utpräglat pionjärträd. Placeras individen i ett allt för skuggigt läge mister den sitt täta växtsätt och blir istället tunn, bred och får ett skärmlikt habitus. Torka, vinterkyla, vind eller kraftig rotkonkurrens är ingen match för trubbhagtornet, däremot är den känslig för päronpest vilket sänker dess odlingsvärde (Sjöman & Slagstedt 2015). Den tål hård beskärning och utvecklas bäst på näringsrika, gärna kalkrika jordar. Full sol till halvskugga och torrt till fuktigt (Stångby 2021b). Trots att den är hårdig i zon 1-5 syns den allt som oftast i de södra delarna av vårt avlånga land (Sjöman & Slagstedt 2015)

Figur 35: T.v. Trubbhagtornets täta krona och habitus. Fotograferad på Sankt Knuts Torg, Malmö.

Figur 36: T.h. De gröna bladverket samt vita blomknoppar.

2.19 *Crataegus x lavallei* - glanshagtorn

Crataegus x lavallei är en hybrid mellan *Crataegus mexicana* och *Crataegus crus-galli* som påträffades första gången år 1867 i Frankrike och beskrevs år 1880 av A. Lavallée. Något senare påträffades ytterligare en hybrid som var oerhört lik *Crataegus x lavallei* och hade till och med samma ursprung, denna hybrid beskrevs av Carrière. Det är den hybriden, *Crataegus x lavallei* 'Carrierei' som idag tros förekommer i odling (Sjöman & Slagstedt 2015).

Crataegus x lavallei 'Carrierei' - glanshagtorn 'Carrierei'

Glanshagtornet är ett 6-10 m högt och lika brett träd med stark karaktär (Tönnersjö 2021d). Det fylliga trädet utvecklar ett brett rundat habitus med en tät krona. Bladen är elliptiska till äggrunda, 5-10 cm (Krüssman 1976). Som nyutslagna är bladen grönglänsande för att senare på säsongen anta en mer matt yta. Bladen sitter kvar länge, så länge som in i november-december kan bladen hänga kvar och antar då en nyans av brons-rött. På skotten syns få men långa tornar. Blomningen är vit och sitter i breda, uppåtriktade samlingar (Sjöman & Slagstedt 2015). Den grova barken är grå och fårad (Tönnersjö 2021d). Frukten blir vanligtvis gulgrön men om de sitter kvar tillräckligt länge in på hösten antar de en mer orangeröd nyans (Sjöman & Slagstedt 2015).

Crataegus x lavallei 'Carrierei' är ett långlivat hagtorn som är både tork-, vind-, och värmetåligt och vill stå väldränerat (Tönnersjö 2021d). Som ung planta kan Glanshagtornet se glest ut och det kan därför vara en god idé att köpa en av större (äldre) kvalité. Hårdig i zon 1-2(3) och långsam i sin etablering (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 37: T.v. *Crataegus x lavallei*.

Figur 38: T.h. *Crataegus x lavallei*'s bladutspring och tornar.

2.20 *Crataegus x persimilis* ‘Splendens’ - sylhagtorn ‘Splendens’

Denna hybrid utvecklas till en stor buske eller ett litet träd, 5-8 (10) m högt och minst lika brett. Kronan är rundad och något tillplattad. Det är en kompakt sort som blir något bredare och högre än genomsnittsarten. Som ung är sylhagtornet upprättväxande och går senare över till det mer breda och rundade uttrycket (Sjöman & Slagstedt 2015). Tönnersjö (2021e) skriver att det kan vara lämpligt att stamma upp trädet på minst 2,5 m.

Vidare beskriver Tönnersjö (2021e) den vita blomningen som generös och att den sker i maj. Bladen är brett elliptiska till omvänt äggrunda, 6-10 cm långa, mörkt gröna och glänsande (Sjöman & Slagstedt 2015). De varma höstfärgerna i gult, orange och rött syns samtidigt som den rika fruktsättningen. Frukten är scharlakansröda bär som sitter kvar länge på trädet och uppskattas av fåglar. Grenverket är, som namnet antyder, beväpnat med sylvassa tornar (Tönnersjö 2021e).

Sylhagtornet har en god tolerans för varma och periodvis torra ståndorter (Sjöman & Slagstedt 2015). Det har även en god tolerans för vind och vill gärna stå väl-dränerat. *Crataegus x persimilis* ‘Splendens’ är hårdig i zon 1-4(5) (Tönnersjö 2021e).

Figur 39: T.v. *Crataegus x persimilis*.

Figur 40: T.h. *Crataegus x persimilis*'s bladutspring och tornar.

2.21 *Cydonia oblonga* - kvitten

Detta populära fruktträd har sitt ursprung i södra Kaukasus och senare spridits världen över (Krüssman 1976).

Cydonia oblonga är ett mindre träd som blir upp till 6 m högt och ofta lika brett (Krüssman 1976). I ung ålder är växtsättet mer busklikt och sker långsamt. Individen växer vid den tidpunkten mer på bredden än höjden, vilket den senare i livet tar igen och kronan blir då bred, tät och rundad (Van den Berk 2002).

Barken är svartbrun (Van den Berk 2002). Yngre ved och årsskott är sammetsludna och vitgråa. Bladutspringen är så kraftigt behårade att de upplevs som vita. Bladen blir 5-10 cm långa och äggrunda till ovala i formen. När bladen utvecklas blir de djupt gröna på ovansidan och den ludna behåringen hänger kvar på undersidan vilket gör att de upplevs grå (Krüssman 1976). Därefter uppenbarar sig enkla blommor, 4-5 cm, som går från vitt till mjukt rosa och blommar i maj. Fruksättningen är runt 10 cm lång, päronformad, gul och ätbar (Van den Berk 2002).

För att *Cydonia oblonga* ska trivas beskriver Van den Berk (2002) att jorden bör vara fuktig, väl-dränerad och kalkrik. För att frukten ska mogna bör den placeras på en varm och skuggig plats. *Cydonia oblonga* är hårdig i zon 1-3 i Sverige (Flyinge Plantshop 2021).

Figur 41: T.v. Kvittens breda habitus.

Figur 42: T.h. Det skiftande bladverket.

2.22 *Halesia carolina* - snödroppsträd

Snödroppsträdets latinska släktnamn *Halesia* kommer från Hales (1677-1761) som var en engelsk naturalist och kemist. Artepitetet *carolina* hänvisar till snödroppsträdets ursprung och betyder *från Caroline, USA* (Corneliuson 1997). Denna art härstammar från norra USA och naturligt står de ofta i svala och fuktiga woodlandmiljöer där de får sin optimala utveckling (Krüssman 1977). Under de förutsättningarna kan arten bli upp mot 30 m högt men i svensk odling ser det helt annorlunda ut (Sjöman & Slagstedt 2015).

I odling och trädgårdssammanhang kan man via beskärning bygga upp en genomgående stam. Trädets tendens och vilja att utveckla kraftiga skott från basen försvinner aldrig vilket är något man bör ha i åtanke. Utan beskärning blir det ett oregelbundet, flerstamigt och snårigt buskträd som blir 5-8(10) m högt och 4-6 m brett. I slutskedet av livet kan det få ett något vasformat habitus. På unga individer är barken strimmig, vilket senare försvinner då barken får en mer korklik struktur (Sjöman & Slagstedt 2015). Grenverket är grått som med tiden övergår till en gråaktig svärta. Bladen är ovala till äggrunda och friskt gröna, 6-10 cm långa (Van den Berk 2002). Trädets högsta estetiska värde är den kritvita blomningen som sker under maj månad. Blommorna liknar klockor som hänger i knippen och utan dem hade trädets helhetsintryck varit något anonymt. Blommorna slår ut i omgångar och kan under en sval vår pågå i flera veckor. Frukterna är droppliknande och försedda med vingar, 4-5 cm. Vanligtvis sitter frukten kvar långt in i vintern, ibland till och med ända till nästkommande säsong (Sjöman & Slagstedt 2015).

Vill man säkerställa och maximera blomningen skriver Sjöman & Slagstedt (2015) att man bör placera sitt snödroppsträd i fullt soliga lägen. Vidare beskriver de att arten anses svåretablerad men att det beror helt på vilken kvalité man väljer från plantskolan. Barrotade plantor eller klumpodlade med för få omplanteringar är något att se upp för då arten är känslig för rotskador, och rötterna är väldigt känsliga för kyla och/eller uttorkning. Slutligen beskriver Sjöman & Slagstedt (2015) att *Halesia carolina* kräver goda markförhållanden och är hårdig i zon 1-3 i Sverige.

Figur 43: T.v. Snödroppsträdets oregelbundna och snåriga habitus.

Figur 44: T.h. De vita klocklika blommorna tillsammans med bladutspringet.

2.23 *Juniperus communis* ‘Vemboö’ - en ‘Vemboö’

Juniperus communis ‘Vemboö’ E är en svensk en som samlades in i södra Småland under 1940-talet (E-planta 2021). Enligt Corneliuson (1997) betyder artepitetet *communis* *gemensam* och *vanlig*.

Med sitt smala upprätta växtsätt är det en av de allra smalast växande pelarenarna som förekommer i odling idag med sin bredd på 0,5 m (Sjöman & Slagstedt 2015). Detta barrträd är mycket långsamväxande och når en höjd på 3-5 m efter 20 års tid. Barren är ljusgröna och har en silvrig undersida (E-planta 2021). På vintern antar den en gulbrun färg (Sjöman & Slagstedt 2015).

Trots dess tunna omfång tål detta träd en hel del snöbelastning utan att riskera att fläkas. *Juniperus communis* ‘Vemboö’ vill stå i sol till halvskugga på torr och lätt jord, i zon 1-4(5) (E-planta 2021).

Figur 45: T.v. *Enens smala habitus*.

Figur 46: T.h. *De ljusgröna och silvriga barren*.

2.24 *Koelreuteria paniculata* - kinesträd

Koelreuteria paniculata, kinesträdet, härstammar från norra Kina samt Korea (Krüssman 1977). Där, i varma och periodvis torra miljöer, kan de få en nästan enhetlig dominans i vegetationens tidiga utveckling (Sjöman & Slagstedt 2015).

Sjöman och Slagstedt (2015) berättar att som vildväxande kan *Koelreuteria paniculata* bli 15 m högt, men i odling utvecklas det till ett mindre prydnadsträd på 4-6(8) m. Bladen är upp till 35 cm långa och sammansatta med 7-15 småblad. Bladkanten på småbladen är brett tandad till naggad och oregelbundet flikig (Krüssman 1977). När de slår ut är de bronsfärgade som med tiden övergår till mörkgrönt. På hösten antar de en brun-gul till orange färg (Sjöman & Slagstedt 2015). Artepitetet *paniculata* betyder *med blommor i vippor* (Corneliuson 1997) och kan tolkas antyda på den massiva blomningen som sker under juli till augusti med gula, cirka 1 cm breda blommor i upprätta blomställningar (Krüssman 1977). Därefter följer fruktsättningen som består av papperslika kapslar, ca 4 cm långa, som sitter i en liknande plymstruktur som blommorna gör. Fruktkapslarna antar först en grön färg som sedan utvecklas till att bli mer gulaktig och slutligen brun (Dirr 1978).

För att denna pionjärart ska få sin bästa utveckling kräver den ett öppet och ljust läge. Ett varmt mikroklimat gör att kinesträdet får en god utveckling och ökar dessutom dess hårdighet, då den hinner förbereda sig inför vintersäsongen. Denna art är väldigt känslig för uttorkning vilket man bör ha i åtanke vid den långsamma etableringen. Att förlänga etableringsbevakningen en säsong längre än planerat är alltså en god idé. Kinesträdet blir antingen en större flerstammig buske eller ett mindre flerstammigt träd, båda med flertalet huvudstammar. Stamträd är möjligt att få men det kräver en omfattande uppbyggnadsbeskärning på en individ i allékvalitet. Hårdigt i zon 1-2 i Sverige (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 47: T.v. Kinesträdets luftiga habitus.

Figur 48: T.h. De bronsfärgade bladutpringet.

2.25 *Laburnum x watereri* 'Vossii' - hybridgullregn 'Vossii'

Laburnum x watereri 'Vossii' är ett mindre buskträd som är 5-8 m högt och 5-7 m brett. På svenska kallas det för hybridgullregn och sorten 'Vossii' började användas i Holland under 1800-talet. Sorten har en rikare blomning med långa blomställningar och sätter mindre frukt än de andra sorterna (Tönnersjö 2021f).

Denna starkväxande hybrid har sammansatta trefingrade blad. Bladskäften är långa, ofta 10 cm. Småbladen är elliptiska och 2,5-7 cm långa. Bladens ovansida är något glänsande och mörkt grön, undersidan är svagt behårad. Blommorna sitter i en klase med tydliga blomskaft på en cirka 50 cm lång blomställningsaxel (Krüssman 1977). Den gula blomningen sker i juni, samtidigt som bladen utvecklas (Tönnersjö 2021f).

Laburnum x watereri 'Vossii' är ett träd som gärna står på kalkrik mark men klarar sig bra så länge näringen är god (Krüssman 1977). Det är tork- och värmetåligt och vill gärna stå i full sol. Rötterna är glesa vilket gör det lämpligt att välja en depåodlad individ, vilket säkerställer att trädet har ett välutvecklat rotsystem. Härdigt i zon 1-3 i Sverige (Tönnersjö 2021f).

Figur 49: T.v. 'Vossii's upprättväxande habitus.

Figur 50: T.h. De hängande gula blomklasarna.

2.26 *Maackia amurensis* - maackia

Maackia amurensis, maackia, härstammar från Manchuriet (Krüssman 1977). Artepitetet *amurensis* indikerar på mackians härkomst, då dess betydelse är *från floden Amurs stränder i Sibirien* (Corneliusson 1997). Detta är en art med en god förmåga att fixera kväve, vilket gör dess utveckling på relativt näringsfattig mark framgångsrik. I naturen syns den i rasbranter eller i brynzoner (Sjöman & Slagstedt 2015).

Detta buskträd blir 8-10 m högt och 5-7 m brett. De flerförgrenade stammarna är gråa till färgen. Bladutspringen går i silvergrått och är sammetslikt (Tönnersjö 2021g). När bladen sedan utvecklas blir de 20-30 cm långa och sammansatta med 7-11 småblad (Krüssman 1977). Sjöman & Slagstedt (2015) skriver att småbladen sitter motsatta men något förskjutna från varandra, vidare beskriver Krüssman (1977) att småbladen är 3-7 cm långa, äggrunda och har en helbräddad bladkant. Bladen är mörkgröna under sommaren som sedan övergår i grüngult på hösten (Sjöman & Slagstedt 2015). Mellan juli och augusti uppenbarar sig den grönaktigt vita blomningen i ax som är 10-15 cm långa (Krüssman 1977). Maackian utvecklar sedan fröbaljor (Tönnersjö 2021g).

Maackia amurensis är härdig i zon 1-4 i Sverige och får en god utveckling på en bred variation av ståndorter. Det är värmegynnad och tillväxten blir optimal i sommarvarma regioner. Maackian vill inte stå för kallt eller för blött och är i ung ålder känslig för brytskador och slitage (Sjöman & Slagstedt 2015). Dess ståndortskrav är alltså inte speciellt höga bara de får stå i full sol till halvskugga på väl-dränerade jordar (Tönnersjö 2021g).

Figur 51: T.v. *Maackians* flerförgrenade habitus.

Figur 52: T.h. Den mönstrade och gråa stammen.

2.27 *Magnolia x loebneri* - hybridmagnolia

Hybridmagnolia *Magnolia x loebneri* är en korsning mellan *Magnolia kobus* var. *kobus* och *Magnolia kobus* var. *stellata*. Artepitetet *loebneri* påstås vara namngett efter trädgårdsmästaren Max Löbner från Dresden som var en pionjär inom hybridisering (Sjöman & Slagstedt 2015).

De odlade sorterna av hybridmagnolia har en bred ståndortsamplitud och lämpar sig därmed för olika miljöer och marktyper. De skiftar ofta rejält i utseende men alla är vårblommande på bar kvist och har en god hårdighet (Callaway 1994). De varierande aspekterna gör det lämpligt att inhandla en namngiven sort för att vara säker på hur trädet kommer att utvecklas (Sjöman & Slagstedt 2015).

Magnolia x loebneri 'Leonard Messel' - hybridmagnolia 'Leonard Messel'

I svenskt klimat är sorten 'Leonard Messel' är en av de mest hårdiga inom släktet magnolia (Sjöman & Slagstedt 2015).

Detta träd får en höjd på 4-6 m och en bredd på 4-5 m och kan både räknas som en större buske eller ett mindre träd (Tönnersjö 2021h). Grenverket är gracilt och pryds med en generös blomning på bar kvist i april-maj (Stångby 2021b). Blomknopparna är mörkt lila som sedan vid blomning övergår i vit-rosa. Kronbladen är långa, något bakåtböjda och blir ca 7 cm långa (Callaway 1994).

Denna sort har precis som hybriden *Magnolia x loebneri* anspråkslösa ståndortskrav och är lättodlad. 'Leonard Messel' är hårdig i zon 1-3(4) (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 53: T.v. 'Leonard Messel's gracila habitus.

Figur 54: T.h. Den ljusrosa generösa blomningen.

2.28 *Magnolia x loebneri* 'Merrill' - hybridmagnolia 'Merrill'

Sorten 'Merrill' är ett snabbväxande träd som får en höjd på 5-8 m och en bredd på 4-6 m (Tönnersjö 2021i). Denna hybridmagnolia har ett brett användningsområde och kan planteras som alléträd, i bostadsgårdar och i parker.

Blomningen infaller i april-maj med stora, vita och doftande blommor (Stångby 2021b). 'Merrill' är lättodlad och gör sig vackert i samplanteringar med buskar och perenner men även som solitär.

Denna doftande och härdiga magnolian växer precis som 'Leonard Messel' i zon 1-3(4) (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 55: T.v. 'Merrill's upprättväxande och gracila habitus.

Figur 56: T.h. Den vita generösa blomningen.

2.29 *Magnolia x soulangeana* - praktmagnolia

Praktmagnolian är en hybrid mellan *Magnolia denudata* och *Magnolia liliflora* och korsades av Étienne Soulange-Bodin (Callaway 1994). Namnet *soulangeana* kommer efter Soulange-Bodin som var en fransk diplomat och trädgårdsodlare med ett djupt intresse för hybridisering (Corneliuson 1997). Praktmagnolian är den mest kultiverade magnolian i hela världen och det finns oändliga hybrider på marknaden som är varierande i växtsätt, hårdighet och blomning (Callaway 1994).

Magnolia x soulangeana är långsamväxande och kan ses som både en stor buske eller ett mindre träd som kan bli 5-6 m högt och 4-8 m brett (Stångby 2021b). Ståndortskraven är anspråkslösa och hårdigheten god vilket gör att den klarar av många olika typer av jordar och miljöer (Callaway 1994).

Praktmagnolians blommor är stora, upprättväxande, klockformade och slår ut i april till maj (Stångby 2021b). Blomfärgen kan variera från ljus rosa till vitt men även till en mörk purpurfärgad nyans. Även bladen har ett varierande utseende men är oftast ovala, gröna och blir 15-20 cm långa (Callaway 1994).

Används vanligtvis som solitär i både offentliga och privata miljöer. Växer i zon 1-2(3) (Stångby 2021b). För att säkerställa praktmagnolians framtida habitus och utseende rekommenderar Sjöman & Slagstedt (2015) att välja en av de många namnsorter som finns på marknaden.

Figur 57: T.v. Praktmagnolians busklika habitus.

Figur 58: T.h. De rosa-vita klockformade blommorna.

2.30 *Malus floribunda* - rosenapel

Generellt om *Malus*:

För att undvika jordtrötthet bör man placera sitt nya malus-träd på en plats där ingen annan art ur familjen Rosaceae har stått tidigare. Vill man trots allt välja samma placering bör man byta ut jorden i samband med plantering (Sjöman & Slagstedt 2015).

Malus floribunda heter på engelska Japanese flowering crabapple, vilket avslöjar något om dess ursprung. Det anses ha introducerats i odling runt 1862 i Japan, men har aldrig hittats vildväxande i naturen. Detta har medfört att *Malus floribunda* idag anses vara en hybrid snarare än en egen art (Fiala 1994). Det latinska namnet *floribunda* betyder rikblommande, blommande (Corneliuson 1997). Det svenska namnet för denna hybrid är rosenapel (Sjöman & Slagstedt 2015).

Sjöman & Slagstedt (2015) berättar vidare att rosenapeln blir 6-8 m hög och nästan lika bred. Med tiden utvecklar den ett karakteristiskt uttryck med en bred, tät och välvd krona. Sjöman & Slagstedt (2015) skriver också att i ung ålder är kronan oregelbunden och grenverket tunt, men att det bara är tillfälligt. De mörkgröna bladen är elliptiska till äggrunda med en något utdragen bladspets och kilformad bladbas. De är 4-8 cm långa och har en tandad bladkant (Fiala 1994). Den spektakulära blomningen börjar i maj månad och skiftar sedan i färg under säsongens gång (Tönnersjö 2021j). De karminröda blomknopparna slår ut i blekt rosa för att precis innan de blommar över ändra färg igen till vitt. Blommorna mäter 2,5-3 cm (Fiala 1994). Frukten är gul-gröna till helt och hållet gröna äppelfrukter med en rosa-röd kind på solsidan, 1-1,5 cm i diameter (Sjöman & Slagstedt 2015).

Malus floribunda kräver god tillgång på näring och markfukt. Är det för torrt riskerar den att drabbas av mjöldagg. Hårdig i zon 1-3 i Sverige (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 59: T.v. Rosenapelns knotiga habitus.

Figur 60: T.h. De karminröda blomknopparna som kontrasterar mot de ljus gröna bladen.

2.31 *Malus toringo* - rönnbärsapel

Malus toringo, rönnbärsapeln, växer naturligt på fuktiga till blöta ståndorter i Japan och Korea (Sjöman & Slagstedt 2015). På japanska betyder ordet toringo vildapel (Corneliusson 1997).

I handeln förekommer olika sorter och varieteter av *Malus toringo*, bland annat återfinns *Malus toringo* f.k Göteborg E som har fått E-status. Detta är ett busklikt träd med en spärrik grenbyggnad (E-planta 2021). Växtformen kan variera kraftigt i allt från habitus till bladutseende och fruktsättning. Typarten får ett något rundat växtsätt och blir 4-8 m högt och 4-6 m brett (Sjöman & Slagstedt 2015). Bladen är 2,5-6 cm långa, äggrunda till elliptiska med en utdragen bladspets och starkt tandad bladkant. En del blad är hagtornslika med 3-5 flikar. Blomknopparna slår ut i rosa för att sedan övergå till ljus rosa och slutligen vita. De är 2 cm stora, stjärnlika och enkla. De små frukterna är 0,6-0,8 cm i diameter och runda (Fiala 1994). Höstfärgen är gul-orange (E-planta 2021).

Rönnbärsapeln vill vanligtvis stå i öppna och ljusa lägen. Gärna full sol till halvskugga i övrigt anspråkslösa jordkrav. Härdig i Sverige i zon 1-4(5) (E-planta 2021).

Figur 61: T.v. Rönnbärsapelns spärrikliga grenverk och habitus.

Figur 62: T.h. De ljus rosa blomknopparna tillsammans med de ljus gröna bladen.

2.32 *Malus toringo* var. *sargentii* - bukettapel

Malus toringo var. *sargentii* blir utan uppbyggnadsbeskränning en stor och spärrgrenig buske på 1,5-2 m och nästan lika bred. För att få ett mindre stamträd krävs alltså uppbindning och en del uppbyggnadsarbete innan den når en höjd på 2-3 m, ibland högre (Sjöman & Slagstedt 2015). Grenverket är oregelbundet och kronan blir rundad. Bladen är glänsande mörkt gröna och ovala (Van den Berk 2002). De är 5-8 cm långa, 2-3 cm breda och bladkanten är tydligt sågtandad (Sjöman & Slagstedt 2015). De aromatiska blommorna slår ut i maj månad. Blomknopparna slår ut i rosa och utvecklas sedan till att bli helt vita. Mellan september och mitten av oktober ändrar bladen färg till brandgult (Van den Berk 2002). I samband med det syns fruktsättningen som är 1 cm i diameter stora röda äpplen (Sjöman & Slagstedt 2015).

På svenska heter denna art bukettapel och är härdig i zon 1-5 så länge den får stå i full sol på väl-dränerad mark (Sjöman & Slagstedt 2015). Arten är känslig för salta havsvindar och får sin optimala tillväxt på lerig, kalkhaltig eller sandig jord (Van den Berk 2002).

Figur 63: T.v. Bukettapels oregelbundna och rundade habitus.

Figur 64: T.h. De ljus rosa blomknopparna tillsammans med de ljus gröna bladen.

2.33 *Mespilus germanica* - mispel

Mespilus germanica återfinns vildväxande i sydöstra Europa samt Iran (Dirr 1998). Sorter av mispeln har förekommit i odling i Europa redan sedan Plinius tid (23 e.Kr. - 79 e.Kr.). Runt medeltiden spred sig *Mespilus germanica* från södra till norra Europa och artepitetet *germanica* kan förmodas härstamma från den tiden (Hjalmarsson 2009). Corneliuson (1997) skriver att *germanica* betyder från Tyskland.

Mispeln har odlats sedan en lång tid för sina frukter både till hushållet och till djurfoder. Det här har gjort att mispeln har spridits med hjälp av människan långt utanför sin naturliga utbredning. I det naturliga återfinns mispeln framförallt växande i skydd av annan vegetation där den får en god etablering. Men där den med tiden blir utkonkurrerad av mer högväxande träd (Sjöman & Slagstedt 2015).

I odling blir både trädets höjd och bredd 5-7 m och får ett horisontellt grenverk med grova, snirklande sidogrenar. *Mespilus germanica* är värmegynnad och torktålig, trädet trivs i full sol och på jordar som är väl-dränerade (Tönnersjö 2021k). Bladen till mispeln är ovala till lansettlika och kan bli 6-12 cm långa, med en grön ovansida och en ullig undersida. Bladspetsen är något utdragen och bladbasen är tvär, med en bladkant som är svagt sågtandad till helbräddad. Blomning infaller i maj-juni med blommor som är enkla, vita och sitter tillsammans om 1-2 stycken per bladstjälk och blir 4-5 cm stora (Krüssman 1978).

Vid val av plantskolekvalitetet rekommenderar Sjöman & Slagstedt (2015) att man väljer en större kvalitet, då mispeln kräver tid innan den utvecklar ett tätt kronverk. *Mespilus germanica* är härdig i zon 1-3.

Figur 65: T.v. Mispelns horisontella och snirkliga habitus.

Figur 66: T.h. De friskt gröna bladen samt en behårad blomknopp.

2.34 *Nothofagus antarctica* - sydbok

Nothofagus antarctica har sin naturliga utbredning i Argentina och Chile där den växer i tempererad regnskog (Tönnersjö 2021). Det som kännetecknar trädets naturliga miljö är en hög årsnederbörd med svala, milda och fuktiga somrar och vintrar. Beroende på sydbokens växtplats i det vilda varierar och skiljer sig utseendet mycket (Sjöman & Slagstedt 2015).

I svensk odling blir trädet 5-7 m högt och 3-6 m brett där trädets huvudstammar är upprättväxande med sidogrenar som växer horisontellt och påminner om ett fiskbensmönster (Tönnersjö 2021). Med tiden bildar sydboken en öppen krona som förser omgivningen med en lätt skugga (Van den Berk 2002). Trädets bark är i unga år slät, brun och glansig med horisontella lenticeller i orange-brunt. Med åldern övergår barken i en mer mattgrå färg som spricker upp i orangea fåror. Bladen är små, ovala till äggrunda med en fint sågtandad bladkant. Bladutspringet doftar nybakt och under sommaren antar bladen en mättad grön färg. Sydboken får under hösten ett vackert skiftande bladverk i rött (Sjöman & Slagstedt 2015).

Fortsättningsvis skriver Sjöman & Slagstedt (20215) att man bör undvika alltför torra och skuggiga miljöer för att trädet ska trivas. *Nothofagus antarctica* trivs i väl-dränerad jord som har god tillgång till både fukt och solljus (Tönnersjö 2021). Sydboken är något långsamväxande till en början och växer zon 1-2(3) (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 67: T.v. Sydbokens upprättväxande habitus med horisontella sidogrenar.

Figur 68: T.h. De små äggrunda bladen.

2.35 *Parrotia persica* - papegojbuske

Släktnamnet *Parrotia* är namngett efter den ryska botanisten och professorn Parrot. Artepitetet *persica* betyder från *Persien, Iran* (Corneliuson 1997) vilket indikerar på papegojbuskens ursprung. Denna arts naturliga utbredning finns i Norra Iran och Azerbajdzjan, längs med kaspiska havet. Där växer de i fuktiga lövskogssystem 800-1400 m.ö.h. (Andrews 2007). Artens växtsätt varierar och trots det svenska namnet kan det bli ett större träd i det vilda, på uppemot 25 m (Sjöman & Slagstedt 2015).

I svensk odling blir detta ett mindre träd med en höjd och bredd på 6-10 m (Stångby 2021b). *Parrotia persica* har ett oregelbundet och brett växtsätt som pryds med en mörkröd blomning på bar kvist. Bladen är mörkgröna som vid bladutspringet får en rödrosa färg. Under hösten antar trädet sprakande höstfärger som förgyller från september in i oktober (Stångby 2021b). Bladet är läderaktigt med en oval till omvänt äggrund bladform och en sned bladbas. Bladkanten är vågad till naggad med oregelbundna flikar som är rundade till trubbiga. Höstfärgerna skiftar beroende på om papegojbusken står i sol eller skugga. I soligt läge blir bladen orangea med skiftningar i lila, rött och rosa. Medan det i skugga får en mer mättad gulorange färg. Blommorna som spricker innan bladen, är klotformiga och mörkröda i januari-mars (Andrews 2007).

Fossila fynd som hittats av *Parrotia persica* har bevisat att arten har förekommit i ett nordligare klimat en gång i tiden. Under istiden tvingades det söderöver där det sedan blivit kvar men behållit sina egenskaper för ett mer nordligt klimat, detta medför att arten har en bred ståndortsamplitud (Sjöman & Slagstedt 2015). Trots sin goda hårdighet, gynnas arten av varma miljöer och efter etablering är det torktåligt. Utvecklingen sker bäst på väl-dränerade och friska jordar. Stångby (2021b) rekommenderar att välja en kvalitet som är både större och som har företablerats i en Air-pot kruka. Papegojbusken är hårdig i zon 1-2(3) i gynnsamma klimat.

Figur 69: T.v. Papegojbuskens oregelbundna och breda habitus.

Figur 70: T.h. Den skiftande barken.

2.36 *Pinus*

I släktet *Pinus* finns det huvudsakligen två grupper som arterna delas in i; hård- och mjuktallar. De två grupperna kategoriserar arterna och delar upp dem efter ståndortspreferenser och estetiska kvalitéer. Följande arter inom *Pinus* som presenteras tillhör gruppen hårdtallar. De kännetecknas genom att barren sitter i knippen om två- tre stycken samt är styva. Hårdtallarna är härdiga och har låga ståndortskrav när de väl etablerat sig och de kan användas i miljöer som är utsatta för vind, värme och torka och lämpar sig därför i urbana miljöer. För att utvecklas och trivas bäst vill de stå i sol till halvskugga (Stångby 2021a).

Pinus mugo - bergtall

Pinus mugo växer naturligt i Alperna och Karpaterna där man kan återfinna bergtallen på 2300 meter över havet i en näringsfattig och sandig jord (Farjon 1984).

Dirr (1997) beskriver att bergtallens barr sitter i knippen om två och två, vilket gör detta träd till en hårdtall. *Pinus mugo* har därför god härdighet och en bred ståndortsamplitud då den kan förhålla sig till olika jordmåner och klimat. Användningsområde för bergtall är ofta i samplanteringar i större eller mindre rabatter, i stenpartier eller i krukor. För att den ska behålla sitt kompakta och låga växtsätt kan man beskära toppskotten (Dirr 1997). Bergtallen trivs bäst i soligt till halvskuggigt läge och kan under perioder utsättas för blöta och salta förhållanden och lämpar sig därför också i urbana miljöer (Gilman 1997).

Trädets habitus är horisontellt med upprättväxande grenverk. Det som skiljer bergtallen från många andra *Pinus* och ger dess kompakta växtsätt är att barren sitter kvar under flera års tid. Vilket skiljer sig från många andra arter inom släktet som släpper sina barr på de lägsta grenarna under tidig ålder (Gilman 1997). Vinterknopparna är ovala med tydliga och mångtaliga fjäll, barren är mörkgröna, styva och kan sitta kvar i upp till tio års tid. Barren är 2-7 cm långa. Kottarna sitter antingen ensamma eller tillsammans om 3 till 5 stycken. Som mogna blir kottarna glansiga och bruna och är ovala och långa med en platt topp. Fröna är små och bevingade (Trees and shrubs online 2021b).

I svensk handel säljs *Pinus mugo* som olika sorter och varieteter. Exempelvis har Stångby (2021a) varieteten *Pinus mugo* var. *mugo* som får den slutgiltiga höjden på 6-9 m och 4-5 m bred och växer i zon 1-6.

Figur 71: T.v. Bergtallens kompakta habitus.

Figur 72: T.h. Det upprättväxande grenverket samt de styva horisontella barren.

2.37 *Pinus sylvestris* 'Watereri' - tall 'Watereri'

Artepitetet *sylvestris* betyder *som växer i skogen* (Corneliuson 1997). Arten *Pinus sylvestris* är inhemsk i Sverige och här kan vi återfinna trädet i många olika typer av miljöer. Det är ett träd som har en stor geografisk utbredning då den förutom vildväxande i Sverige även återfinns i norra Asien samt Central- och Nordeuropa. *Pinus sylvestris* habitus och utseende varierar beroende på var den växer. I ett nordligare klimat i bergsterräng eller på rikare mark utvecklar tallen ett smalt växtsätt med tunna grenar, medan det i ett varmare och mer sydligt klimat utvecklar ett bredare habitus med grövre grenar (Sjöman & Slagstedt 2015).

Precis som arten besitter sorten 'Watereri' det vackra prydnadsvärdet med en flagnande orange-brun stam (Dirr 1997). 'Watereri' har sitt ursprung i England och har funnits i odling sedan mitten av 1800-talet (Van den Berk, 2002). Den här sorten är långsamväxande och blir lika bred som hög då den slutligen blir 2-3 m. Trädets habitus har i unga år en konisk kronform som sedan blir mer oregelbunden med åldern (Stångby 2021a). 'Watereri' har ett grenverk som växer horisontellt till något uppsvängt. Vinterknopparna blir 8 mm långa som sitter i änden av varje grenverk. Barren är styva och något uppåtböjda, blågröna och blir ca 4 cm lång och sitter tillsammans om två per knippe (Ouden 1982).

Precis som *Pinus sylvestris* breda geografiska utbredning och därmed ståndortsamplitud, klarar även sorten 'Watereri' många olika typer av miljöer. Den utvecklas bäst i soligt läge och när den väl har etablerat sig klarar den även av mer utsatta lägen gällande torka, vind och värme. Dvärgtallen, *Pinus sylvestris* 'Watereri', gör sig bra både som solitär eller i grupp och växer i zon 1-5 (Stångby 2021a).

Figur 73: T.v. *Pinus sylvestris* 'Watereri' formklippt som bonsai. Fotograferad på Stångby plantskola.

Figur 74: T.h. Den flagnande orangebrunda stammen samt blågröna barren.

2.38 *Prunus cerasifera* - körsbärspломmon

Cerasifera betyder *som har körsbär* (Corneliuson 1997), vilket kan hänvisas till körsbärsploommonets ätbara gulröda frukter som kommer under hösten. Körsbärsploommonet härstammar från Kaukasus i västra Asien (Dirr 1997). I Sverige är detta träd förvildat och börjar anses som inhemskt (Sjöman & Slagstedt 2015).

Trädets habitus är i unga år pyramidalt och smalt som sedan blir mer oregelbundet med en knotig stam. Körsbärsploommonet blir 7-9 m högt och trädets bredd blir 4-6 m (Sjöman & Slagstedt 2015). *Prunus cerasifera* har ofta tornar på grenarna vilket är något som kännetecknar denna art. Bladen är ovala till omvänt äggrunda och är 2-7 cm långa med en bladkant som är naggad till fint sågtandad. Bladverket är grönt med en bladnervatur som är något luden. Körsbärsploommonet blommar i mars till april på bar kvist med enkla, vita blommor (Krüssman 1978). Ju äldre trädet blir desto rikare blir blomningen (Sjöman & Slagstedt 2015).

Ståndortskraven för *Prunus cerasifera* är anspråkslösa. Enligt Sjöman & Slagstedt (2015) vill det stå i full sol till halvskugga i en jord som är näringsrik, fuktig och gärna lerig för bästa utveckling. I landskapsplanteringar används trädet till häckar och läplanteringar men den gör sig också som stadsträd då det som etablerat både är vind- och torktåligt.

Något att ha i åtanke vid plantering är att trädet växer relativt långsamt och skjuter rotskott, vilket det kan göra i mängder. För att trädet ska etableras snabbare kan man etableringsbeskära det (Sjöman & Slagstedt 2015). På marknaden finns det E-material av *Prunus cerasifera* som har god hårdighet och på Stångby (2021b) kan man finna *Prunus cerasifera* fk Cecilia E som växer i zon 1-3.

Figur 75: T.v. Körsbärsploommonets habitus när blommorna slagit ut.

Figur 76: T.h. De vita enkla blommorna tillsammans med det gröna bladutspringet.

2.39 *Prunus cerasifera* 'Nigra' - blodplommon

Sorten 'Nigra' uppkom genom odling i USA i början av 1900- talet (Krüssman 1978).

Blodplommonet skiljer sig från arten *Prunus cerasifera* genom sin rosa blomning samt sitt mörkt röd-lila bladverk (Sjöman & Slagstedt 2015). Sorten 'Nigra' blir 5-8 m hög, 4-6 m bred och får ett habitus som är ovalt till klotformat med en tät krona. Grenar, årsskott samt stam går i mörkrött och blir nästan helt svarta (Tönnersjö 2021m). De djupt purpurfärgade bladen är ovala till äggformade och är 8 cm långa och bladverkets färgsättning behålls sent in på hösten (Van den Berk 2002). Den rosa blomningen infaller i april till maj och samtidigt utvecklas det purpurfärgade till kopparröda bladutspringet (Stångby 2021b).

Blodplommonet har anspråkslösa ståndortskrav då det både är vind-, tork-, och värmetåligt. Blodplommonet kan få en fruktsättning men i sådana fall är det sparsmakat (Tönnersjö 2021m). Detta är en hårdig sort med många användningsområden, då det kan planteras både i trädgårdar och mer utsatta miljöer som exempelvis takträdgårdar (Sjöman & Slagstedt 2015). Då 'Nigra' vanligtvis ympas på *Prunus cerasifera* kan det förekomma att trädet skjuter rotskott. Blodplommonet växer i zon 1-3 (Stångby 2021b).

Figur 77: T.v. Blodplommonets mörkt röd-lila krona.

Figur 78: T.h. De rosa enkla blommorna tillsammans med det kopparröda bladutspringet.

2.40 *Prunus nipponica* - nipponkörsbär

Nipponica betyder från japan (Corneliusson 1997) och precis som artepitetet indikerar kommer den här arten från Japan (Krüssman 1978). I nipponkörsbärets naturliga habitat återfinns det i bergsmiljöer som är belägna flera tusen höjdmeter över havet (Sjöman & Slagstedt 2015).

Denna art blir ett mindre träd eller större buske som blir lika hög som bred, 3-4 m. I unga år antar den ett smalt och upprättväxande habitus som med åldern utvecklas till att bli mer horisontellt (Sjöman & Slagstedt 2015). Arten har ett kastanjebrunt grenverk. Bladen är ovala till omvänt äggrunda med en utdragen bladspets och en bladkant som är djupt naggad till sågtandad. Bladens storlek är 4-7 cm långa (Krüssman 1978). Blomningen är rik men kort och infaller i april på bar kvist och efterföljs av ett bronsfärgat bladutspring som sedan övergår i grönt. Under hösten får bladverket en skiftande färgsättning i gul-orange till rött (Sjöman & Slagstedt 2015). Blomknopparna är mörklila och slår ut i vita, enkla blommor med rosa nyanser (Krüssman 1978).

Prunus nipponica är inte vanlig i handeln och därmed finns det lite fakta att tillgå om trädet (Sjöman & Slagstedt 2015). I Stångby (2021b) kan man hitta varieteterna *Prunus nipponica* var. *kurilensis* 'Brilliant' och *Prunus nipponica* var. *kurilensis* 'Ruby' som är härdiga i zon 1-4 och vill stå i väl-dränerad, gärna kalkrik jord i soligt läge.

Då det inte finns mycket information att tillhandahålla om *Prunus nipponica* gällande ståndort i svenskt klimat, kan man i detta fall förmoda tillämpa samma ståndortskrav för arten som gäller för varieteterna.

Figur 79: T.v. Nipponkörsbärets horisontella grenverk och habitus.

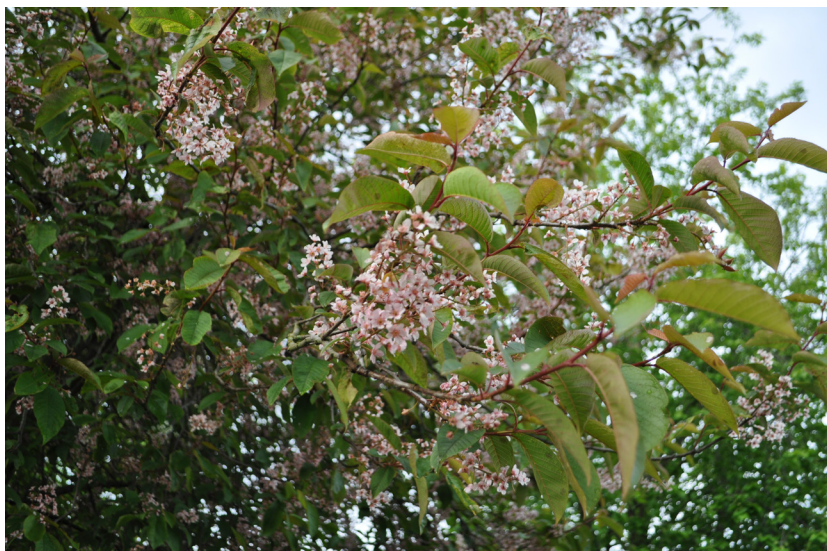
Figur 80: T.h. Den generösa blomningen på bar kvist tillsammans med det bronsfärgade bladutspringet.

2.41 *Prunus padus* ‘Colorata’ - blodhagg

Padus betyder *vilt* (Corneliusson 1997). Arten *Prunus padus* är just det, vildväxande i stora delar av världen. Det är ett snabbväxande träd som återfinns i både soliga och mer skuggiga lägen, både som brynväxt och undervegetation (Sjöman & Slagstedt 2015). Sorten ‘Colorata’ har sitt ursprung i Småland där den hittades år 1953 (Krüssman 1978).

Blodhäggen blir ett mindre träd med ett upprättväxande habitus som får en höjd på 7-9 m och en bredd på 5-6 m. Trädets habitus är luftigt och oregelbundet (Tönnersjö 2021n). Blomning infaller i maj, då de vinröda blomknopparna slår ut i enkla rosa blommor. Årsskotten är rödbruna och bladutspringet är purpurfärgat för att sedan få en ovansida i mörkgrön med nyanser av lila och en rödaktig undersida (Krüssman 1978). Det skiftande bladverket skapar en kontrast till de rosa blommorna. Blomningen följs av en svart-röd fruktsättning under sensommaren (Van den Berk 2002). Bladens form är omvänt äggrunda med en fint såg-tandad bladkant. Bladet har en tydlig bladspets och en fjädernervatur.

‘Colorata’ har samma ståndortskrav som den rena arten *Prunus padus* och är dessutom lika hårdig. Trädet vill ha en jord som har ett neutralt till något surt pH, men alltför sura och kalkrika jordar ska undvikas. Användningsområdet för ‘Colorata’ är stor och trädet klarar av kompakta jordar. Alltför skuggiga lägen bör undvikas för att sorten ska trivas som allra bäst. ‘Colorata’ tål beskärning och har högre motståndskraft mot spinn än den rena arten (Sjöman & Slagstedt 2015). Trädet används ofta i offentliga miljöer och planteras för att gynna biologisk mångfald (Van den Berk 2002). Blodhäggen är hårdig i zon 1-5 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 81: T.v. Blodhäggens oregelbundna habitus. Fotograferad i Pildammsparken, Malmö.

Figur 82: T.h. De enkla rosa blommorna, de rödbruna årsskotten och bladverket som skiftar i färg.

2.42 *Prunus sargentii* - bergkörsbär

Prunus sargentii eller bergkörsbär som det heter på svenska, härstammar från Japan (Dirr 1997).

Bergkörsbäret blir ett litet till medelstort träd på 8-10 m som i ung ålder har ett starkt upprätt och vasformigt växtsätt. Med tiden antar de uppstammade träden en vidare, mer rundad krona och bredden hamnar mellan 5-8 m (Stångby 2021b). Den unga barken är blankt röd-brun och visar tydliga lenticeller (Tönnersjö 2021o). Blomningen är inte lika grandios som hos andra prydnadskörsbär men väl så dekorativ när de enkla rosa blommorna slår ut i maj (Sjöman & Slagstedt 2015). Precis efter blomningen utvecklas de bronsfärgade bladen som senare antar en mer matt grön färg för att slutligen gå över i orange-röda höstfärger (Stångby 2021b). Bären som utvecklas under sensommaren-hösten är mörkt röda (Sjöman & Slagstedt 2015).

Sjöman & Slagstedt (2015) påpekar att det finns rapporter från varmare länder som visar att *Prunus sargentii* kan bli upp mot 20 m höga och 12-15 m breda. Detta är något att ta i beaktning med tanke på de framtida klimatförändringar och temperaturhöjningar vi och resten av världen kommer möta. Med tiden kan sluthöjden för denna art komma att ändras och trädet kanske till och med blir riktigt stort.

Ståndortskraven är anspråkslösa så länge bergkörsbäret får stå i full sol till halvskugga på väl-dränerade och näringsrika jordar. *Prunus sargentii* är hårdig i zon 1-5(6) (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 83: T.v. Bergkörsbärets vasformiga och starkt upprätta habitus.

Figur 84: T.h. De enkla rosa blommorna.

2.43 *Prunus serrula* - glanskörsbär

Corneliuson (1997) skriver att artepitetet *serrula* betyder *med små tänder*, vilket kan förmodas indikera på glanskörsbärets bladkant som är fint sågtandad (Van den Berk, 2002). *Prunus serrula* återfinns naturligt i västra Kinas bergsregioner (Krüssman 1978).

I odling är detta träd ofta bottenympat på *Prunus avium* (Sjöman & Slagstedt 2015). Trädet ses ofta som flerstammit och får en höjd på 5-7 m och en bredd på 5-6 m. Växtsättet är gracilt och vasformat som på äldre träd övergår i en mer rundad kronform (Stångby 2021b). Glanskörsbärets högsta estetiska kvalitet är dess bark som glänser i mörk kopparrött och äldre träd får horisontella lenticeller (Tönnersjö, 2021p). Bladutspringet är ludet och blir sedan ett lansettlikt blad på 4-10 cm med en utdragen bladspets. Bladet har en grön ovansida med en ljusare undersida och är mönstrat med en fjädernervatur som är något luden precis som årsskotten. Trädet får en sparsmakad blomning i vitt i april till maj och sitter i grupp om 1-3 stycken (Krüssman 1978).

Glanskörsbäret har låga markkrav men föredrar jordar som är fuktiga, näringsrika och som är aningen leriga. Något man ska ha i åtanke är att jorden inte ska vara för kalkrik då trädet i dessa kan utveckla kloros, vilket betyder att bladen missfärgas. *Prunus serrula* trivs i full sol till halvskugga (Stångby 2021b).

Då stammen är trädets högsta prydnadsvärde under alla säsonger, kan det vara lämpligt att placera det vid exempelvis sitttytor eller där människor ofta passerar. Något att tänka på när man ska införskaffa sig ett glanskörsbär är att det inte ska vara toppympat eller blivit uppstammat för sent då den vackra stammen kan gå förlorad. Förutom att placera trädet där människor kan komma nära inpå individen, kan det vara lämpligt att placera det där solens strålar träffar barken och därmed verkligen få komma till sin rätt, framförallt under vinterhalvåret. För att trädet ska bibehålla sin glans kan man ta bort avflagnande bark och kortskott. Glanskörsbäret växer i zon 1-4 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 85: T.v. Glanskörsbärets flerstammiga och gracila habitus.

Figur 86: T.h. Den glänsande kopparröda barken samt den vita enkla blomningen.

2.44 *Prunus subhirtella* - vårkörsbär

Artepitetet *subhirtella* betyder *smått grovhårig* enligt Corneliuson (1997) vilket förmodas hänvisas till vårkörsbärets blad och årsskott som är ludna. *Prunus subhirtella* har sitt ursprung i Japan och introducerades i England i slutet av 1800-talet (Trees and shrubs online 2021c).

Enligt Skud (2021) benämns vårkörsbäret ofta som hybrid med det latinska namnet *Prunus x subhirtella*, men det är fortfarande oklart om det ska klassas som hybrid eller art. Det finns lite skrivet om detta träd och informationen som finns att hämta i svenska plantskolekataloger och i vetenskaplig litteratur är av sorter, inte den rena arten. Framförallt benämns sorten *Prunus x subhirtella* 'Autumnalis' mycket och ofta. Ståndortskrav som gäller för 'Autumnalis' kommer i följande text även appliceras på *Prunus subhirtella*, då sorter vanligtvis har samma ståndortskrav som den rena arten.

Trädet blir 6-10 m högt och de rosa blommorna utvecklas på bar kvist under april (Trees and shrubs online 2021c). Stammen blir med åldern gråbrun, bladen är ovala med en lång, utdragen bladspets och blir 3-8 cm långa. Bladkanten är sågtandad och bladet har en tydlig fjädernervatur. Bladens ovansida är grön och undersidan är något luden. Blommorna är enkla och sitter i grupper om 2-5 stycken. Fruktsättning är ovanligt, men om det inträffar är bären små och purpur-svarta (Krüssman 1978).

Prunus subhirtella vill stå i full sol för att utvecklas allra bäst och i en jord som är väl-dränerad och kalkrik. Det lämpar sig lika bra i både offentliga miljöer som i trädgårdar och växer i zon 1(2) (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 87: T.v. Vårkörsbärets breda habitus under den generösa blomningen.

Figur 88: T.h. De rosa blommorna på bar kvist samt det kopparfärgade bladutspringet.

2.45 *Prunus virginiana* ‘Shubert’ - virginiahägg ‘Shubert’

Corneliuson (1997) skriver att det latinska namnet *virginiana* betyder från *Virginia, USA*, vilket indikerar på dess ursprung. *Prunus virginiana* härstammar från västra Nordamerika (Krüssman 1978). Man kan hitta *Prunus virginiana* växandes i brynzoner och längs vägar. Trädet är en pionjärart vilket betyder att den är snabb i sin tillväxt och etablerar sig väl i störda och övergivna miljöer (Sjöman & Slagstedt 2015).

Prunus virginiana ‘Shubert’ är döpt efter en amerikansk man vid namn Shubert som arbetade på plantskolan Will Nurseries omkring 1950 (Tönnersjö 2021q).

Trädet får en höjd på 8-10 m och en bredd på 4-6 m (Tönnersjö 2021q). Individen har ett smalt habitus och en pyramidal krona som med tiden blir bredare och mer oval. Det som gör ‘Shubert’ speciell är att den slår ut med ett bladverk i grönt som senare övergår i rött. Under säsongen kontrasterar nya gröna blad mot de äldre röda bladverket (Stångby 2021b). ‘Shubert’ har en blomning som är lik arten och får vita blomklasar i maj (Sjöman & Slagstedt 2015). Årsskotten är brun-gröna som sedan övergår i grå-brunt. Bladen är omvänt äggrunda till brett ovala med en fint sågtandad till naggad bladkant. Bladstjälken är röd och bladet får vanligtvis en röd bladnervatur (Krüssman 1978).

Ståndortskraven för ‘Shubert’ är låga (Stångby 2021b; Tönnersjö 2021q). Men trädet föredrar att stå i full sol och gärna på fuktiga jordar. Det är snö- och vindtåligt och kan växa i zon 1-6. *Prunus virginiana* ‘Shubert’ kan skjuta rotskott vilket bör has i åtanke. Sorten är särskilt hårdig mot häggspinnmal vilket annars kan vara ett problem för hägg.

Figur 89: T.v. ‘Shuberts’ smala och pyramidala habitus.

Figur 90: T.h. De vita blomknopparna som sitter i klase.

2.46 *Prunus* (Sato-zakura-Gruppen) ‘Kanzan’ - japanskt prydnadskörsbär ‘Kanzan’

Sorten ‘Kanzan’ tillhör Sato-zakura-Gruppen som på svenska har fått gruppnamnet japanska prydnadskörsbär, där huvudsakligen sorter och hybrider av *Prunus serrulata*, *Prunus sargentii* och *Prunus speciosa* finns (Skud 2021).

Trädet har ett upprättväxande habitus som är vasformat och tätt förgrenat. Detta livskraftiga prydnadskörsbär blir 7-10 m högt och 5-8 m brett (Stångby 2021b). Det blommar rikligt i maj med dubbla blommor i mörkt rosa samtidigt som det kopparfärgade bladutspringet (Sjöman & Slagstedt 2015). Under sommaren övergår de kopparfärgade bladen i mörkgrönt med en något ljusare undersida. Bladen är äggrunda till ovala med en tydligt utdragen bladspets och sågtandad bladkant. På hösten övergår det gröna bladverket i gul-orange (Van den Berk 2002).

Ståndortskraven är låga och trädet används ofta i hårdgjorda ytor i mer utsatta och torra lägen. Jord som är blöt bör undvikas (Van den Berk 2002). *Prunus* ‘Kanzan’ är en livskraftigt sort och ett av de mest använda prydnadskörsbären på marknaden som förekommer både som topp- eller bottenympat på *Prunus avium* eller *Prunus cerasus* (Sjöman & Slagstedt 2015). *Prunus* ‘Kanzan’ blommar senare än många andra körsbärsträd och gör sig därför bra ihop med andra arter och sorter inom *Prunus* då blomstersäsongen förlängs. Hårdig i zon 1-3 (Stångby 2021b).

Figur 91: T.v. ‘Kanzan’s upprättväxande habitus och täta krona.

Figur 92: T.h. Den generösa blomningen med mörkt rosa dubbla blommor tillsammans med det kopparfärgade bladutspringet.

2.47 *Prunus* ‘Sunset Boulevard’ - japanskt prydnadskörsbär ‘Sunset Boulevard’

Sorten ‘Sunset Boulevard’ uppkom i ett arboretum i Belgien under 1980-talet (Tönnersjö 2021r).

Trädets habitus är vanligtvis upprättväxande med en genomgående stam och sidogrenar som skapar en vasformad krona. Detta träd blir 8-10 m högt och 4-5 m brett (Sjöman & Slagstedt 2015). När bladen slår ut är de bronsfärgade sedan utvecklas de till att bli gröna för att under höstsäsongen slutligen bli röd-orangea. Blommorna är stora, vita och enkla som alla skiftar svagt i en rosa nyans. Den här sorten får ingen frukt (Tönnersjö 2021r). Bladen är äggrunda till ovala med en tydligt utdragen bladspets och fint sågtandad bladkant.

‘Sunset Boulevard’ har en bred ståndortsamplitud och lämpar sig bra som park- eller gatuträd samt i trädgårdssammanhang. Trädet vill inte stå i blöt jord och gärna väl-dränerat (Van den Berk 2002). Detta japanska prydnadskörsbär växer i zon 1-3 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 93: T.v. ‘Sunset’ Boulevard’s vasformade grenverk och täta krona.

Figur 94: T.h. Den generösa blomningen med enkla vita blommor tillsammans med det bronsfärgade bladutspringet.

2.48 *Prunus x eminens* 'Umbraculifera' - klotkörsbär

Artepitetet *eminens* betyder *utomordentligt* eller *framstående*. *Umbraculifera* betyder *som ger skugga* (Corneliuson 1997). Sjöman & Slagstedt (2015) skriver att *Prunus x eminens* 'Umbraculifera' är en hybrid mellan *Prunus fruticosa* och *Prunus cerasus*. Det här är en sort som oftast toppympas och då vanligtvis på *Prunus avium*.

Klotkörsbär har som det svenska namnet avslöjar en tydligt rund kronform med ett tätt grenverk och får en höjd på 3-5 m och blir 2-4 m bred (Tönnersjö 2021s). Trädets stam är i ung ålder grå men utvecklas med tiden och övergår i en röd-brun nyans. Grenarna är silvergrå med blad som är ovala till omvänt äggrunda och blir 3-5 cm långa. Bladfärgen är mörkt grön som under hösten får sprakande färger i kopparrött till orange-gult (Van den Berk 2002). Klotkörbäret blommar i april till maj med enkla små vita blommor som sedan efterföljs av en sparsam fruktsättning (Tönnersjö 2021s).

Prunus x eminens har låga ståndortskrav och är både vind- och salttåligt (Tönnersjö 2021s). Markfukt är därför inget krav för att trädet ska utvecklas, men klotkörsbäret trivs bäst i ett soligt läge med en näringsrik jord. I mer skuggiga lägen kan kronan utvecklas sämre. Något man ska tänka på vid användning är att trädet lätt kan få svampangrepp framförallt på tyngre jordar. Det här formstarka körsbärsträdet växer i zon 1-4 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 95: T.v. Klotkörsbärets tydligt runda krona och täta grenverk. Fotograferad i Maglehem.

Figur 96: T.h. De enkla små vita blommorna.

2.49 *Prunus x schmittii* - mahognykörsbär

Mahognykörsbäret är en hybrid som har fått sin växtkraft från *Prunus avium* (fågelbär) och sin dekorativa stam från den asiatiska *Prunus canescens* (Sjöman & Slagstedt 2015). *Prunus x schmittii* uppkom i ett arboretum i USA under 1920-talet.

Trädet blir 8-10 m högt och får en bredd på 5-6 m (Tönnersjö 2021t). Blomning infaller i april-maj med små enkla blommor i vitt och rosa. Bladutspringet skiftar i kopparrött till grönt som senare övergår i enbart grönt, under hösten blir det sprakande oranget. Trädets stora prydnadsvärde är dess genomgående stam, som har en glänsande och mörkt kopparbrun bark. Med tiden kan detta estetiska värde försvinna på grund av framväxande horisontella lenticeller (Tönnersjö 2021t).

Mahognykörsbärets habitus är tydligt upprättväxande med en pyramidal kronform, vilket gör detta träd lämpligt för användning i bland annat gatumiljöer (Stångby 2021b). Mahognykörsbäret har anspråkslösa ståndortskrav då det klarar av utsatta lägen, är snabbväxande och lättetablerat. Jorden bör vara väl-dränerad, kalkhaltig och näringsrik (Sjöman & Slagstedt 2015). *Prunus x schmittii* växer i zon 1-3 (Tönnersjö 2021t).

Figur 97: T.v. Mahognykörsbärets smala habitus. Fotograferad i Eslöv.

Figur 98: T.h. Den glänsande mörkt kopparbruna stammen med tydligt horisontella lenticeller.

2.50 *Prunus x yedoensis* - tokyokörsbär

Både det svenska namnet tokyokörsbär samt artepitetet *yedoensis* hänvisar till trädets härkomst, då *yedo-* betyder *från tokyo* (Corneliusson 1997). Arten har funnits i odling i Japan sedan 1860-talet och förmodas vara en hybrid mellan *Prunus speciosa* och *Prunus x subhirtella*. Detta är ett träd som aldrig påträffats i det vilda, vilket gör att dess naturliga ursprung fortfarande är okänt (Sjöman & Slagstedt 2015).

Tokyokörsbäret är värmegynnad och kan i varmare länder uppnå en höjd på 12-15 m, medan det i svensk odling får en höjd på 5-7 m och en bredd på 4-7 m (Sjöman & Slagstedt 2015). *Prunus x yedoensis* har ett upprättväxande habitus som bildar en gracil krona. Trädet täcks av en riklig och doftande blomning i april till maj som skiftar i vitt och rosa (Stångby 2021b). Blomningen efterföljs av en sparsmakad fruktsättning där bären blir mörkt röda till svarta. Den praktfulla vårblomningen är tokyokörsbärets största prydnadsvärde och resterande säsonger har trädet ett ganska intetsägande utseende (Mitchell & Coombes 1998).

Bladutspringet är gulgrönt med nyanser av rött som senare övergår i ljusgrönt. Bladens form är ovala och blir 6-12 cm långa med en utdragen bladspets och sågtandad bladkant. Bladstjälk och bågnervaturen är ludna. Blommorna är enkla, 3 cm breda och sitter i grupper om 5-6 stycken. Under hösten förgylls trädet med ett gul-oranget bladverk (Krüssman 1978).

Tokyokörsbäret är hårdigt och tål många typer av jordar, men föredrar en jord som har god tillgång på fukt och är kalkrik. Det vill stå i full sol och i ett vindskyddat läge (Stångby 2021b). *Prunus x yedoensis* växer i zon 1-3 och kommer med sin blomsterprakt till sin rätt både som solitär eller i grupp (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 99: T.v. Tokyokörsbärets upprättväxande och luftiga habitus.

Figur 100: T.h. De vita enkla blommorna och skiftande bladutspring.

2.51 *Pyrus salicifolia* 'Pendula' - silverpärön 'Pendula'

Båda de vetenskapliga namnen för det hängande silverpärönet beskriver dess utseende och växtsätt.

Salicifolia betyder *salixbladig* och 'Pendula' betyder *hängande* (Corneliuson 1997). Arten *Pyrus salicifolia* har sitt ursprung i sydöstra Europa och västra Asien (Dirr 1998) och introducerades i England av en tysk botanist år 1780 (Trees and Shrubs online 2021d).

Pyrus salicifolia 'Pendula' har en vackert rund krona med ett hängande grenverk. Trädet blir 4-6 m högt och får en bredd på 3-5 m (Stångby 2021b). Trädet har en silvergrå stam och årsskotten är silvervita och ludna. Bladen är lansettlika och ludna som först är gråvita för att senare skifta i grågrönt. Bladens undersida är kala och är ca 4-9 cm långa med en helbräddad bladkant. Blomning sker i april-maj med cremevita små blommor, som efterföljs av små, gröna oätliga päron (Van den Berk 2002).

'Pendula' klarar av att växa i miljöer som är utsatta för torka och värme. Trädet vill stå i full sol för bästa utveckling och jorden ska med fördel vara väl-dränerad och kalkrik (Stångby 2021b). För att trädet ska behålla sin karaktäristiska kronform är det viktigt att den beskärs kontinuerligt. *Pyrus salicifolia* 'Pendula' växer i zon 1-3 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 101: T.v. Silverpärönets överhängande habitus.

Figur 102: T.h. Den silvergrå barken samt de cremevita blommorna.

2.52 *Rhus typhina* - rönnsamak

Rhus typhina är ett träd som besitter många estetiska kvaliteter. Artepitetet *typhina* hittar man under rubriken *Typha/typhe* i Corneliusons (1997) bok. *Typhe* används inom grekisk litteratur som betyder *växt som används för att stoppa madrasser och svälla upp*. Vilket kan antas åsyfta rönnsumakens ludna och uppsvällda röda frukter som sitter kvar under vinterhalvåret.

Rhus typhina är inhemsk i östra Nordamerika och blir ett flerstamligt träd (Krüssman 1978). Det här trädet är en pionjärart och kan återfinnas både i svala och fuktiga miljöer till de mer varma och torra (Sjöman & Slagstedt 2015).

Rönnsumaken får ett skärmlikt habitus och enligt Stångby (2021b) blir detta flerstammiga träd 2-3 m högt och 3-4 m brett. Årsskotten är tydligt behårade och brunaktiga. Bladen är sammansatta och utgörs av lancettlika småblad med en sågtandad bladkant. Bladen har en mörkgrön ovansida med en ljusare undersida som går i blå-grönt. Under hösten övergår det gröna till en djupt röd-orange nyans. Blomning sker i juni-juli med grön-vita blommor som sitter i klasar för att sedan efterföljas av fruktsättningen (Krüssman 1978).

Som artens ursprung påvisar så har detta träd anspråkslösa ståndortskrav. Det viktiga när man planterar en rönnsamak är att jorden är väl-dränerad. Arten trivs allra bäst i fuktig jord, men klarar även som etablerat torra och varma miljöer i perioder (Sjöman & Slagstedt 2015).

Då *Rhus typhina* skjuter rotskott är det klokt att plantera trädet på en plats där skötselnivån är intensiv, exempelvis på en gräsmatta. Rönnsamak har skilda hon- och hanplantor och det är honplantorna som får en upprättväxande röd fruktsättning som sitter kvar under vintern. *Rhus typhina* växer i zon 1-3 (Stångby 2021b).

Figur 103: T.v. Rönnsumakens skärmlika habitus. Bilden visar också på artens benägenhet att skjuta rotskott.

Figur 104: T.h. Det skiftande bladutspringet.

2.53 *Robinia pseudoacacia* ‘Umbraculifera’ - klotrobinia

‘Umbraculifera’ betyder *som ger skugga*, vilket kan förmodas hänvisa till trädets användningsområde (Corneliusson 1997). Arten *Robinia pseudoacacia* har en stor naturlig utbredning och hittas i ett flertal länder i Europa och Sydamerika samt i Kina, USA och på Nya Zeeland (Krüssman 1978). Detta är en pionjärart som återfinns i miljöer som har utsatts för störning exempelvis skogsbrand. Med sin starka växtkraft anses *Robinia pseudoacacia* vara en invasiv trädart internationellt (Sjöman & Slagstedt 2015).

Sorten ‘Umbraculifera’ har funnits sedan början av 1800-talet i Österrike. Den har under flera århundraden toppympats och fått sitt karaktäristiska klotrunda habitus. Trädet får en höjd på 5-7 m och en bredd på 4-6 m (Tönnersjö 2021u). Till skillnad från arten är ‘Umbraculifera’ långsamväxande och har ett upprättväxande habitus och får med tiden en mer kvastlik trädkrona (Krüssman 1978). Om man vill behålla det kompakta och rundade växtsättet är det viktigt med regelbunden beskärning (Van den Berk 2002).

‘Umbraculifera’ har anspråkslösa jordkrav, men är värmegynnad och trivs bäst i ett vindskyddat läge med full sol. Med de här förutsättningarna utvecklas kronan bäst och blir jämn och tät (Sjöman & Slagstedt 2015).

Om klotrobinian blommar är det oftast mycket sparsamt. Bladverket slår ut sent på våren och efterföljs av vackra gula höstfärger. Trädets estetiska kvaliteter förser omgivningen även vintertid, då dess formstarka trädkrona gör sig minst lika vacker. Klotrobinian växer i zon 1-2 (Tönnersjö 2021u).

Figur 105: T.v. Klotrobinians upprättväxande och kvastlika habitus.

Figur 106: T.h. Det kompakta växtsättet samt ljus gröna bladutspring.

2.54 *Salix fragilis* ‘Bullata’ - klotpil

Klotpilens handelsnamn är *Salix fragilis* ‘Bullata’ men den har även enligt botanister synonymen *Salix euxina* ‘Bullata’ enligt Skud (2021). Artepitetet *fragilis* betyder *skör* eller *bräcklig* (Corneliuson 1997) och den rena artens svenska namn är knäckepil. Hos knäckepilen bryts skotten lätt av vilket är ett sätt för trädet att sprida sig. *Salix fragilis* ‘Bullata’ är en sort av knäckepil (Sjöman & Slagstedt 2015). Sortnamnet ‘Bullata’ betyder *blåslik* eller *med blåsor* (Corneliuson 1997), vilket förmodligen är en indikation på trädets grenverk som är kompakt och tydligt klotrunt (Krüssman 1978).

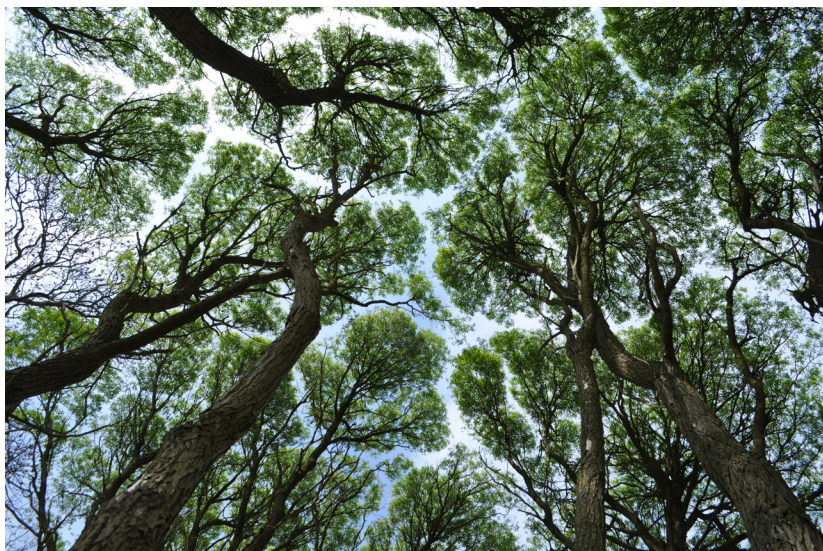
‘Bullata’ introducerades i Sverige på 1780- talet och har sitt ursprung i Finska viken (Tönnersjö 2021v). *Salix fragilis* ‘Bullata’ får en höjd och bredd på 8-10 m med ett habitus som i ung ålder är utmärkande klotrunt och som med tiden blir mer oregelbundet. Det här trädet gör sig bra både som solitär eller i grupp (Stångby 2021b).

Klotpilen har en fårad stam, bladen är lansettlika och är 5-17 cm långa. Bladbasen är kilformad och bladspetsen är tydligt utdragen med en fint sågtandad bladkant. Vid bladutspring är bladen något ludna men blir med tiden kala. Trädet blommar i april till maj med långa, ovala och blekgula hängen som sedan faller av (Trees and Shrubs online 2021e).

Klotpilen har anspråkslösa ståndortskrav men utvecklas allra bäst i soligt läge med god tillgång på fukt. Trädet har även en hög motståndskraft för vind och snö och i Sverige kan klotpilen växa i zon 1-6 (Stångby 2021b). ‘Bullata’ utvecklas bäst i mellersta och norra delarna av Sverige då trädet i våra södra delar kan angripas av svamp på bladverket (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 107: T.v. Klotpilens kompakta och rundade trädkrona.

Figur 108: T.h. Krontaket av flertalet samlade individer.

2.55 *Sorbus commixta* ‘Carmencita’ - japansk rönn ‘Carmencita’

Arten *Sorbus commixta* heter japansk rönn på svenska. Precis som namnet anvisar, har *Sorbus commixta* sitt ursprung i Japan men även Korea och sydöstra Ryssland (Trees and Shrubs online 2021f). I sitt naturliga habitat kan man hitta *Sorbus commixta* växande i subalpina skogssystem (Sjöman & Slagstedt 2015). Moderplantan till sorten ‘Carmencita’ finns att hitta i Alnarpsparken och trädet har fått sitt namn efter en av Taubes visor som heter Fritiof och Carmencita (Tönnersjö 2021x).

Corneliuson (1997) skriver att artepitetet *commixta* betyder *sammanblandad*, vilket kan indikera på att det är lätt att förväxla denna rönn med andra rönnar inom släktet, exempelvis praktrönn, *Sorbus decora* och vanlig rönn, *Sorbus aucuparia*. Inom arten råder också stora variationer gällande habitus, blomning, bladverk och fruktsättning (Sjöman & Slagstedt 2015). Denna variation kan förmodas understryka artepitetet *commixta* då det kan bidra till att göra det svårare att se tydliga kännetecken för arten.

‘Carmencita’ kan ses både som träd och buske beroende på om den har botten- eller toppympats. Bottympning lämpar sig bäst för buskar och toppympning för de mindre träden (Sjöman & Slagstedt 2015). ‘Carmencita’ får en höjd på 2-4 m och en bredd på 2-2,5 m (Stångby 2021b). Rönnen har sammansatta blad som utgörs av 11-15 stycken småblad. Småbladen är 4-8 cm långa och är lansettlika med en lång bladspets och sågtandad bladkant. Bladen är mörkgröna som senare under höstsäsongen övergår i intensivt gulrött. Blomställningarna sitter i klasar och blommar i vitt i juni som sedan följs av klart lysande röda frukter (Krüssman 1978).

‘Carmencita’ har anspråkslösa ståndortskrav men trivs i sol till halvskugga. Allra bäst trivs den med tillgång till jämn markfukt och jordar som är för blöta eller för torra ska undvikas (Mitchell & Coombes 1998). ‘Carmencita’ är hårdig i zon 1-3 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 109: T.v. En bottenympad individ.

Figur 110: T.h. De gula blomknopparna och de gröna sammansatta bladen.

2.56 *Sorbus* (Commixta-Gruppen) 'Birgitta' - commixtarönn 'Birgitta'

Frön till 'Birgitta' togs till Sverige från England på 1960-talet av en man vid namn Karl-Evert Flinck. De medtagna fröna såddes och drevs upp i Karl-Everts trädgård i Bjuv, där ett utav träden utmärkte sig med sina gula frukter. Denna individ förökades senare på Alnarp då under namnet 'Birgitta' samt klassades som en E-planta (Sjöman & Slagstedt 2015). 'Birgitta' E anses vara en hybrid, där korsningen kan ha skett mellan japansk rönn, *Sorbus commixta* och vanlig rönn *Sorbus aucuparia* 'Xanthocarpa' (Tönnersjö 2021y).

Detta träd blir 7-9 m högt och 3-4 m brett (Stångby 2021b). Trädets krona är i unga år smalt och pyramidalt för att senare övergå till ett mer öppet och oregelbundet habitus. Fruktsättningen på 'Birgitta' E är riklig och förgyller trädets grenar med sin klargula färg. Bladen är mörkgröna med en ljusare undersida som under hösten övergår i gul-oranget (Tönnersjö 2021y). Bladen sitter parvis och är sammansatta med ett uddblad. Småbladen är lansettlika med en spetsig bladspets och en sned bladbas, med en fint sågtandad bladkant. Blomning infaller i maj med vita blomklasar som senare efterföljs av den gula fruktsättningen (E-planta 2021).

'Birgitta' E används ofta som ett stads- eller gatuträd då det är hårdigt och klarar vindutsatta lägen väl. Något som ska undvikas vid plantering är att jorden inte får vara kompakterad (Tönnersjö 2021y). Det har anspråkslösa jordkrav men trivs bäst i soliga lägen och trivs i zon 1-4 (Stångby 2021b).

Figur 111: T.v. 'Birgitta's smala, pyramidala habitus.

Figur 112: T.h. De gröna sammansatta bladen.

2.57 *Syringa reticulata* subsp. *pekinensis* - pekingsyren

Arten *Syringa reticulata* har delats upp i två underarter där *Syringa reticulata* subsp. *pekinensis*, även kallad pekingsyrén är en av de två (Sjöman & Slagstedt 2015). *Syringa reticulata* subsp. *pekinensis* har sitt ursprung i Norra Kina och ses ofta som ett flerstammigt och upprättväxande träd med en öppen och oregelbunden krona (Dirr 1998). Artepiteten *reticulata* betyder *med nät* och *pekinensis* betyder *från Peking, Kina* enligt Corneliuson (1997).

I odling blir det ett mindre träd med en sluthöjd på 7-10 m (Sjöman & Slagstedt 2015). Pekingsyrénen har många estetiska kvaliteter. Under juni blommar trädet med doftande gulvita blomställningar som är 10-15 cm stora. Bladen blir 5-10 cm långa, ovala till lansettlika med en rundad bladbas och får en utdragen bladspets. Dess ovansida är mättad grön och undersidan antar en mer grå-grön nyans (Krüssman 1978). Bladen övergår under hösten till en varmt gyllengul färg. Trädets stam agerar stort prydnadsvärde och varierar något i sitt utseende, men kan exempelvis vara kopparröd med en flagnande bark (Sjöman & Slagstedt 2015).

Pekingsyrénen har anspråkslösa jordkrav men allra bäst trivs på väl-dränerad mark och vill stå i full sol till halvskugga. Den klarar av mer utsatta lägen då den är tolerant mot salt och har låga ståndortskrav. Om man önskar ett mer upprättväxande habitus går det bra att beskära trädet (Gilman 1997). Pekingsyrénen är endast hårdig i södra Sverige och klarar sig i zon 1-2 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 113: T.v. Pekingsyrenens öppna och oregelbundna habitus.

Figur 114: T.h. Den kopparröda flagnande barken.

2.58 *Taxus baccata* ‘Fastigiata Robusta’ - idegran ‘Fastigiata Robusta’

Artepitetet *baccata* betyder *bärlik* eller *med bär* (Corneliusson 1997). Arten *Taxus baccata* har sitt naturliga ursprung i Europa, Nordafrika och västra Asien och har funnits i odling sedan århundraden tillbaka.

Det som kännetecknar idegran är dess mörkgröna barr med sina rödbruna stam. Generellt är arten hårdig och trivs i de flesta jordar men föredrar en fuktig, väl-dränerad sandjord. Släktet, alltså *Taxus* kan stå i både full sol till skugga men vill placeras vindskyddat (Dirr 1998). Inom släktet finns det tio arter varav två som vi odlar mest i Sverige och därmed har mest kunskap om, *Taxus baccata* är en av dem och räknas som inhemsk (Sjöman & Slagstedt 2015). Släktet *Taxus* är långsamväxande och kräver framförallt under sina etableringsår att stå i skyddade lägen. Följande ståndortskrav är generella för släktet och kan förmodas tillämpas på sorten ‘Fastigiata Robusta’. För att *Taxus* ska trivas ska jorden ha en god tillgång på fukt och vara mull- och näringsrik. De går bra att använda som häckväxter då de med sitt grenverk kan skapa täta avgränsningar samt tål de beskärning. Släktet har skilda han- och honplantor och om man önskar fruktsättning är det honplantor man ska köpa. Dessa får under hösten röda bär där allt förutom fruktköttet är giftigt (Stångby 2021a).

Taxus baccata ‘Fastigiata Robusta’ har ett kompakt pelarformat habitus med ett något ljusare grenverk och har sitt ursprung i Schweiz (Ouden 1982). Sorten får en höjd på 4-8 m och en bredd på 0,5-1,5 m. Den är hårdig i zon 1-3 och är lämplig att plantera tillsammans med perenner och buskar på grund av dess arkitektoniska utseende (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 115: T.v. Idegranens pelarformade och starkt arkitektoniska habitus.

Figur 116: T.h. De mörkt gröna barren.

2.59 *Thuja occidentalis* ‘Brabant’ - tuja ‘Brabant’

Artepitetet *occidentalis* betyder *västlig*, vilket indikerar på tujans härkomst som är östra Nordamerika (Corneliuson 1997). Den förekommer naturligt från Nova Scotia på Kanadas sydostkust ner till Illinois, Tennessee och North Carolina i USA (Ouden 1982).

Artens växtsätt i det naturliga kan variera men oftast har den en upprättväxande och pyramidal krona med ett horisontellt grenverk (Ouden 1982). I sin naturliga miljö har *Thuja occidentalis* en bred ståndortsamplitud, där den gemensamma nämnaren gällande miljö är att den vill stå i fuktiga och svala klimat. Detta är särskilt viktigt under sin etableringsfas då den är mer känslig för att torka ut (Sjöman & Slagstedt 2015). Släktet *Thuja* har låga krav gällande ståndort och jord. Men de trivs bäst i sol till halvskugga i jord som är fuktig och näringsrik som både kan vara sur till kalkhaltig (Stångby 2021a).

Sorten ‘Brabant’ är vanligt förekommande i handeln då den ofta används som häckväxt och bildar ett tätt grenverk vid beskärning (Sjöman & Slagstedt 2015). Den är snabbväxande och växer till en höjd på 8-10 m och kan bli upp till 3-4 m bred. Sorten ‘Brabant’ är den som är mest skuggtålig inom släktet. Sortens habitus är pelarformat med en tydligt genomgående stam med mörkgröna barr som under vintern blir gulbruna (Stångby 2021a). Barren sitter fjälligt, nära varandra och bildar ett kompakt grenverk där barren påminner om reptilfjäll.

Thuja occidentalis ‘Brabant’ växer i zon 1-4 (Sjöman & Slagstedt 2015).

Figur 117: T.v. ‘Brabant’s upprättväxande och pyramidal habitus samt horisontella grenverk.

Figur 118: T.h. De fjälliga gröna barren.

2.60 TABELL

Tabellen nedan redovisar samtliga valda lignoser för tydlig översikt. Träden står i bokstavsordning efter dess vetenskapliga namn. Informationen innefattar höjd, bredd, bladfärg, eventuell blomtid och blomning, höstvärde samt hårdighetszon i Sverige. Rutorna är färgkodade efter valda lignosers blad-, blom- samt höstfärg.

I kolumnen "blomtid" står VV för vårvinter, V för vår, FS för försommar, S för sommar och SS för sensommar. Detta anger vilken tid på säsongen trädets blomning sker.

■ Bladverkets höstfärg

○ Blomfärg

Tabell: *Lignoslista* (Nordenblad och Sandström 2021).

Träd	Höjd (m)	Bredd (m)	Bladfärg	Blomtid	Blomning	Höstvärde	Zon
<i>Acer circinatum</i>	8-10			V	Anspråkslös	Frukt ■	1-3
<i>Acer griseum</i>	6-10	5-7		V	Anspråkslös	Stam ■	1-3
<i>Acer palmatum</i> 'Atropurpureum'	8-10	6-8		V	Anspråkslös	Frukt ■	1-3(4)
<i>Acer pensylvanicum</i>	6-8	5-6		V	Anspråkslös	Stam ■	1-4
<i>Acer platanoides</i> 'Globosum'	5-7	3-6		V	Anspråkslös	Frukt ■	1-4
<i>Acer tataricum</i> ssp. <i>ginnala</i>	7-9			V	Anspråkslös	Frukt ■	1-5
<i>Acer tegmentosum</i>	8-10			V	Anspråkslös	Frukt ■	1-4
<i>Acer shirasawanum</i> 'Aureum'	2-3	1,5-2,5		V	Anspråkslös	Frukt ■	1-3(4)
<i>Amelanchier lamarckii</i>	5-6	4-5		V	Generös ○	Frukt ■	1-5
<i>Amelanchier</i> x <i>grandiflora</i> 'Robin Hill'	5-6	3-4		V	Generös ○	■	1-3
<i>Betula pendula</i> 'Youngii'	5-7	4-7		V	Anspråkslös	Habitus ■	1-5
<i>Cercis canadensis</i> 'Forest pansy'	4-6			V	Anspråkslös	■	1
<i>Cercis siliquastrum</i>	6-8(10)	6-8(10)		V	Generös ●	Frukt ■	1
<i>Cornus cousa</i> var. <i>chinensis</i>	5-10			FS	Generös ○	Frukt ■	1-3
<i>Cornus mas</i>	5-6			V	Subtil ●	■	1-4
<i>Corylus avellana</i> 'Contorta'	3-5(8)	3-5(8)		VV	Anspråkslös	Habitus ■	1-4
<i>Corylus maxima</i> 'Purpurea'	3-5	3-5		V	Anspråkslös	Habitus ■ Frukt	1-3
<i>Crataegus monogyna</i>	4-7	4-7		FS	Generös ○	Frukt ■	1-5
<i>Crataegus</i> x <i>lavalleyi</i> 'Carrierei'	6-10	6-10		V	Subtil ○	Frukt ■	1-2(3)
<i>Crataegus</i> x <i>persimilis</i> 'Splendens'	5-8(10)	5-8(10)		V	Generös ○	Frukt ■	1-4(5)
<i>Cydonia oblonga</i>	6	6		V	Subtil ●	Frukt	
<i>Halesia carolina</i>	5-8(10)	4-6		V	Generös ○	Frukt	1-3
<i>Juniperus communis</i> 'Vemboö'	3-5	0,5		-	-	Vintergrön	1-4(5)
<i>Koelreuteria paniculata</i>	4-6(8)			SS	Generös ●	Frukt ■	1-2
<i>Laburnum</i> x <i>watereri</i> 'Vossii'	5-8	5-7		FS	Generös ●	■	1-3

Träd	Höjd (m)	Bredd (m)	Bladfärg	Blomtid	Blomning	Höstvärde	Zon
<i>Maackia amurensis</i>	8-10	5-7		SS	Subtil	Frukt	1-4
<i>Magnolia x loebneri</i> 'Leonard Messel'	4-6	4-5		V	Generös	-	1-3(4)
<i>Magnolia x loebneri</i> 'Merril'	5-8	4-6		V	Generös	-	1-3(4)
<i>Magnolia x soulangeana</i>	5-6	4-8		V	Generös	-	1-2(3)
<i>Malus floribunda</i>	6-8	6-8		V	Generös	Frukt	1-3
<i>Malus toringo</i>	4-8	4-6		V	Generös	Frukt	1-4(5)
<i>Malus toringo</i> var. <i>sargentii</i>	2-3			V	Generös	Frukt	1-5
<i>Mespilus germanica</i>	5-7	5-7		FS	Anspråkslös	Frukt	1-3
<i>Nothofagus antarctica</i>	5-7	3-6		-	-		1-3
<i>Parrotia persica</i>	6-10	6-10		VV	Subtil		1-2(3)
<i>Pinus mugo</i>	6-9	4-5		-	-	Vintergrön Frukt	1-6
<i>Pinus sylvestris</i> 'Watereri'	2-3	2-3		-	-	Vintergrön Habitus	1-5
<i>Prunus cerasifera</i>	7-9	4-6		V	Generös	Frukt	1-3
<i>Prunus cerasifera</i> 'Nigra'	5-8	4-6		V	Generös		1-3
<i>Prunus nipponica</i>	3-4	3-4		V	Generös		1-3
<i>Prunus padus</i> 'Colorata'	7-9	5-6		V	Generös	Frukt	1-5
<i>Prunus sargentii</i>	8-10	5-8		V	Generös	Frukt	1-5(6)
<i>Prunus serrula</i>	5-7	5-6		V	Generös	Stam	1-4
<i>Prunus subhirtella</i>	6-10			V	Generös	-	1-2
<i>Prunus virginiana</i> 'Shubert'	8-10	4-6		V	Subtil		1-6
<i>Prunus</i> 'Kanzan'	7-10	5-8		V	Generös		1-3
<i>Prunus</i> 'Sunset Boulevard'	8-10	4-5		V	Generös		1-3
<i>Prunus x eminens</i> 'Umbraculifera'	3-5	2-4		V	Generös		1-4
<i>Prunus x schmittii</i>	8-10	5-6		V	Subtil	Stam	1-3
<i>Prunus x yedoensis</i>	5-7	4-7		V	Generös		1-3
<i>Pyrus salicifolia</i> 'Pendula'	4-6	3-5		V	Subtil	Frukt	1-3
<i>Rhus typhina</i>	2-3	3-4		S	Anspråkslös	Frukt	1-3
<i>Robinia pseudoacacia</i> 'Umbraculifera'	5-6	5-6		V	Anspråkslös	Habitus	1-2
<i>Salix fragilis</i> 'Bullata'	8-10	8-10		V	Anspråkslös	Habitus	1-6
<i>Sorbus commixta</i> 'Carmencita'	3	4		S	Subtil	Frukt	1-3
<i>Sorbus</i> 'Birgitta' E	7-9	3-4		V	Subtil	Frukt	1-4
<i>Syringa reticulata</i> ssp. <i>pekinensis</i>	7-10			S	Generös	Habitus	1-2
<i>Taxus baccata</i> 'Fastigiata Robusta'	4-8	0,5- 1,5		-	-	Vintergrön Frukt	1-3
<i>Thuja occidentalis</i> 'Brabant'	8-10	3-4		-	-	Vintergrön	1-4

3.0 Diskussion

Syftet med den här litteratursammanställningen har varit att samla och organisera den kunskap avseende mindre träd vi tagit till oss under vår studietid på SLU, Alnarp. Målet har varit att läsaren med hjälp av detta arbete ska kunna göra ett medvetet och långsiktigt hållbart trädval.

De frågeställningar som besvaras är följande “Vilka mindre träd är lämpliga för en privat trädgård i svenskt klimat?” och “Hur kan informationen om dessa arter presenteras på ett lättillgängligt sätt?”.

I resultatet presenterades träd som är lämpliga för den mindre trädgården. En del av kandidatprogrammen på Sveriges lantbruksuniversitet kräver att studenterna ska besitta en viss nivå av växtkännedom när de tar examen. Beroende på programinriktning skiljer sig växtlistorna från varandra. Detta arbete har utgått ifrån alla listor med lignoser som tilldelats under programmet Trädgårdsingenjör: design mellan år 2018-2021. Växtlistorna har tidigare noggrant bearbetats och sammanställts av lärare vid SLU. Jonatan Leo (2021) skriver i ett mail att syftet med växtlistorna är bland annat att de ska representera de vanligast förekommande lignoserna i Sverige, att de ska ha en bred variation gällande ståndort och funktion och att de skall vara odlingsvärda samt vanligt förekommande i svensk handel och i svenska trädgårdar.

3.1 Latinska namn

Växternas trivialnamn kan variera stort inom ett och samma land. De vetenskapliga namnen är internationella vilket underlättar kommunikationen mellan människor som talar olika språk (Den virtuella floran 2020). Carl von Linné delade in växterna med en binär nomenklatur, alltså delade in och gav växterna ett släktnamn samt ett artepitet som tillsammans utformade artnamnet (SKUD 2021). Att bli medveten om de latinska namnen och deras betydelse kan ge förståelse för vad det är för växt man har att göra med. Corneliussen (1997) skriver att syftet med hans bok som beskriver växternas namn, var att påvisa sambandet mellan de vetenskapliga växtnamnen och människan. Namnen kan exempelvis hänvisa till växternas geografiska ursprung, politiska historia och/eller användningsområde. Växternas latinska namn genomgår ibland revideringar och vissa av lignoserna som beskrivs i detta arbete har idag ett annat namn än vad som presenterades på de ursprungliga växtlistorna. För att namnsättningen skulle bli korrekt och uppdaterad är de alla kontrollerade mot Svensk kulturväxtdatabas, SKUD. Trots att växternas vetenskapliga namn kan förändras med tiden, kan den latinska översättningen och betydelsen inte det. Som verksam i eller intresserad av trädgårdsbranschen är man ofta påläst om de latinska namnen men som vanlig privatperson är det inte lika självklart. Att se ett latinskt ord framför sig kan lätt tyckas vara klurigt och upplevas som svårt att förstå. Att beskriva dem kändes därför viktigt för arbetets tillgänglighet.

3.2 Hårdighetszoner

Riksförbundet Svensk Trädgård (2018a) har arbetat fram en zonkarta över Sverige. Allt som allt finns det 8 hårdighetszoner som är grovt uppdelade utifrån klimatskillnaderna zonerna emellan. Hårdighet förklaras enligt Riksförbundet Svensk Trädgård (2018b) som en angivelse för hur en art eller sort har kapacitet till att klara av vinterhalvåret. Majoriteten av de utvalda lignoser som beskrivs i detta arbete kan odlas i södra och mellersta Sverige, i zon 1-4. I zon 1 är vintrarna så pass milda att flertalet träd klarar av att överleva och dessutom få en god utveckling. Zon 5-6 sträcker sig upp i norr längs med den svenska kustlinjen till finska gränsen. SMHI (2021) beskriver att beroende på om ett område är beläget vid kusten eller inåt landet kan resultera i stora temperaturskillnader mellan årets säsonger. Detta arbetet presenterar inga lignoser som är lämpliga i zon 7-8 eller i fjällregionen. Det finns alltså inget mindre träd för den mindre trädgården och skalan att tillgå, utifrån de växtlistor arbetet har bearbetat.

Även om majoriteten av de utvalda träden till denna litteraturstudie endast är härdiga i södra och mellersta Sverige kommer det troligtvis förändras med klimatförändringarna. Flera arter och sorter kommer kunna odlas i växtzoner mer norrut i takt med att vårt klimat blir mildare. Följden av ett varmare klimat är att vi med tiden förmodas kunna odla nytt trädmateriel i Sverige och därmed öka och variera utbudet till våra mindre trädgårdar (Riksförbundet Svensk Trädgård 2018a).

3.3 Presentera fakta på ett lättillgängligt sätt

I detta arbete har varje träd beskrivits utifrån samma kategorier och på liknande sätt i liknande ordning. Viss variation förekommer på grund av trädens förekomst i litteraturen och andra källor. Trädbeskrivningarna börjar med en individuell presentation som beskriver ursprung, naturlig utbredning samt det latinska namnets innebörd. Därefter beskrivs trädets morfologiska aspekter och växtsätt. Avslutningsvis nämns trädets ståndortpreferenser och växtzon i Sverige. Den röda tråden genom trädbeskrivningarna gör det enklare för läsaren att snabbt kunna leta fram den fakta hen känner behovet av att finna. Beskrivningarna kompletteras med två fotografier, ett på trädets habitus samt en närmare detaljbild. Detaljbilderna visar olika prydnadsvärden såsom blomning, stam, eventuell fruktsättning med mera. Träden presenteras i alfabetisk ordning från A-Z utifrån dess vetenskapliga namn, detta för att ytterligare förenkla och göra det lätt för läsaren att finna och jämföra specifika träd.

Avslutningsvis visar resultatdelen en tabell där alla träd är listade tätt intill varandra. Där presenteras trädets utseende med höjd, bredd, blommfärg, bladfärg, blomningsperiod, eventuellt höstvärde och härdighetszon. Med hjälp av färgkodning presenteras trädets bladfärg samt dess blom- och höstfärg. I tabellen beskrivs blomningen som generös, subtil eller anspråkslös och om trädet får någon anmärkningsvärd fruktsättning. Tabellen gör det enkelt för läsaren att snabbt hitta ett träd med specifika egenskaper och kan därefter leta reda på dess mer detaljerade beskrivning.

En artikel skriven på Nationalencyklopedins hemsida beskriver faktorer som är viktiga när det kommer till en människas inlärningsprocess. Kunskapen ska bland annat ha ett sammanhang, repeteras, varieras, upplevas och vara kreativ (Nationalencyklopedin u.å.) för att på bästa sätt kunna befästas hos mottagaren. Dessa punkter har varit centrala i upplägget för detta kandidatarbete. Den sammanställda faktan om träden har ett sammanhang då listorna utgår från tidigare kurser i utbildningen Trädgårdsingenjör: design på SLU, Alnarp. Informationen i trädbeskrivningarna repeteras i en liknande struktur men kan variera något beroende på träd. Därefter repeteras informationen ytterligare en gång i en beskrivande tabell med tillhörande färgkodning.

3.4 Källor

Källorna som använts till denna litteraturstudie har varit många och vissa har vägt tyngre än andra. Hortonomen Michael Dirr och dendrologen Johann Krüssman har båda skrivit flertalet böcker under andra hälften av 1900-talet, alla med utförliga morfologiska beskrivningar, fakta om härkomst och växtsätt. De är båda högt ansedda i vetenskapliga kretsar och ligger därför till grund för stora delar av resultatdelen i detta arbete. Faktan i Dirr's och Krüssman's böcker förmedlar det internationella perspektivet. I och med att detta arbete helt förhåller sig till de svenska förutsättningarna har informationen jämförts med fakta som presenteras hos olika svenska källor så som svenska plantskolor samt med Sjöman & Slagstedt bok Stadsträdslexikon. Jämförelsen har gjorts för att få en korrekt översättning till det svenska klimatet och förutsättningar via deras observationer och erfarenheter.

3.5 Plantskolekataloger som källa

Att använda sig av information som ges av vinstdrivande företag kan tyckas opålitligt till en vetenskaplig studie som detta. För att få fram korrekta trädbeskrivningar angående ståndortskrav och växtsätt i svenskt klimat har det dock känts oundvikligt att vända sig till plantskolornas mångåriga erfarenhet av odling i svenskt klimat. De plantskolor som använts i detta arbete är framför allt Tönnersjö och Stångby som är två av Sveriges största plantskolor. Båda uppdaterar regelbundet informationen de presenterar. Utöver Stångby och Tönnersjö har även E-planta och Flyinge plantshop använts som komplement. Plantskolorna och informationen de presenterar gällande trädens hårdighet, ståndort och habitus har jämförts för att få en så korrekt uppfattning som möjligt om hur träden beter sig i svenskt klimat.

3.6 Informationens tillgänglighet

En del av de valda lignoserna har varit svårare att finna information om än andra. Ett exempel på en av dem som varit svårfunna i litteraturen är *Prunus subhirtella*. Det finns en hel del beskrivningar om flertalet sorter, men mindre om arten. Sorter skiljer sig oftast rent morfologiskt från den rena arten men de delar ofta samma typ av ståndortpreferens. I trädbeskrivningen för arten *Prunus subhirtella* har därför ståndortskraven för sorten *Prunus subhirtella* 'Autumnalis' applicerats. Samma resonemang fördes vid beskrivningen av *Taxus baccata* 'Fastigiata Robusta'. Sorten var svår att hitta i trovärdiga källor och har därför beskrivits mer generellt utifrån släktet och den rena arten. Under arbetet med denna litteraturstudie har det upplevts enklare att finna information om de arter, sorter, hybrider och varieteter som är vanligast förekommande i handel, både nationellt och internationellt.

3.7 Arbetets gång

Majoriteten av fotografierna har tagits i Alnarpsparken. De olika individerna lokaliserades med hjälp av Treemapp.se för att säkerställa att rätt träd dokumenterades. Treemapp.se är en hemsida med tillhörande kartfunktion där man kan söka upp och identifiera olika träddarter med mera. Några av träden fanns inte att hitta på campus Alnarp och gjorde att vi då fick söka oss utåt för att finna och fotografera rätt. Vid ett av dessa tillfällen tog vi kontakt med Stångby plantskola i jakten på *Acer tegmentosum* och *Pinus sylvestris* 'Watereri'. I detta fall fick vi anpassa oss efter plantskolans utbud, då de endast hade sorten *Acer tegmentosum* fk Joutsa och *Pinus sylvestris* 'Watereri' som bonsaiträd. I andra fall har endast den rena arten hittats och fotograferats och inte sorten som beskrivits i resultatet, exempel på när det har skett är *Crataegus x lavalleyi* 'Carrierei' och *Crataegus x persimilis* 'Splendens' där endast arterna hittades i Alnarpsparken. Med dem drogs slutsatsen att det finns tydliga likheter mellan sort och art och arten anses därför lämplig att fotografera i brist på den beskrivna sorten. Alla träd har blivit dokumenterade under samma tidsperiod. Fotografierna togs mellan 22 april och 20 maj 2021, vilket innebär att många träd dokumenterats när de ännu inte har utvecklat sitt fulla bladverk. Det här har gjort att merparten av fotografierna endast visar trädens bladutspring och/eller trädets vårblooming. De träd som har beskrivits med specifika höstvärden såsom fruktsättning eller höstfärg har fotograferats under en tidsperiod då trädets kanske största prydnadsvärde inte kunnat representeras. Tidsbegränsningen har därmed gjort att trädets typiska habitus har varit svårare att förmedla.

REFERENSER

Andrews, S (2007). *Tree of the year: Parrotia*. [Faktablad]. International dendrology society. https://unlgardens.unl.edu/documents/IDS_07TreeoftheYear.pdf [2021-04-13]

Botaniska (2017) *Ekosystemtjänster av stadens träd*. <https://www.botaniska.se/samlingar-forskning/forskningssteman/ekosystemtjanster-av-stadens-trad/> [21-05-26]

Brander, Poul Erik, Nymann Eriksen, Erik, Olsen, Ib Asger & Thejsen, Jens (2010). *Træer og buske i by og på land: økologi, fysiologi, morfologi, klima og dyrkning*. [København]: Forlaget Grønt Miljø.

Callaway, Dorothy J. (1994). *The world of magnolias*. Portland, Or.: Timber Press.

Corneliuson, Jens (1997). *Växternas namn: vetenskapliga växtnamns etymologi : språkligt ursprung och kulturell bakgrund*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Den virtuella floran (2020). Sidansvarig: Arne Anderberg <http://linnaeus.nrm.se/flora/latin.html> [21-05-26]

Dirr, Michael (1997). *Dirr's Hardy trees and shrubs: an illustrated encyclopedia*. Portland, Or.: Timber Press.

Dirr, Michael (1998). *Manual of woody landscape plants: their identification, ornamental characteristics, culture, propagation and uses*. 5th ed Champaign, Ill.: Stipes Pub.

Dirr, Michael A. & Warren, Keith S. (2019). *THE TREE BOOK*. Portland, Or.: Timber Press.

Ekelund, L., Hansson, T., Johnson, L., Kristoffersson, A., Lundqvist, S., Malmström, F., Nilsson, U., Persson, B., Persson, M. (redaktör), Sandin, H. & Spendrup, S. (2017). *Branschbeskrivning Trädgård*. SLU, LTV-fakulteten, Enheten för samverkan och utveckling. <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/sou/tillvtr/dokument/branschbeskrivning-2017.pdf>

E-planta (2021). *Juniperus communis 'Vemboö' E*. https://www.eplanta.com/show_vaxt.php?ID=83 [21-04-13]

E-planta (2021). *Malus toringo Fk 'Göteborg E (M. sieboldii)*. https://www.eplanta.com/show_vaxt.php?ID=50 [21-04-28]

E-planta (2021). *Sorbus (Commixta-Gruppen) 'Birgitta' E*. https://www.eplanta.com/show_vaxt.php?ID=121 [21-04-28]

Farjon, Aljos (1984). *Pines: drawings and descriptions of the genus Pinus*. Leiden: Brill.

Fiala, John L. & Daniels, Gilbert S (1994). *Flowering crabapples: the genus Malus*. Portland, Or.: Timber Press.

Flyinge Plantshop (2021). *Fruktträd, bärbuskar stam*. https://8bb785c0-733c-4d3a-ae64-eeec08264eba.filesusr.com/ugd/01a2b0_436e29e4e6324b6692d725dcccdda552.pdf [21-05-18]

Gardiner, Jim (2000). *Magnolias: A gardener's guide*. rev. ed. London: Timber Press.

Gilman, Edward F (1997). *Trees for urban and suburban landscapes*. Albany: Delmar Publishers.

Harrison, Lorraine (2015). *Latin för trädgårdsälskare*. Stockholm: Lind & Co.

- Hjalmarsson, Inger (2009). *Mispel (Mespilus germanica L.)*. [Faktablad]. Programmet för odlad mångfald. <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/pom/mispel.pdf> [2021-04-26]
- Krüssman (1976). *Manual of cultivated broadleaved trees & shrubs volume 1, A-D*. Berlin and Hamburg: Verlag Paul Parey.
- Krüssman (1977). *Manual of cultivated broadleaved trees & shrubs volume 2, E-PRO*. Berlin and Hamburg: Verlag Paul Parey.
- Krüssman (1978). *Manual of cultivated broadleaved trees & shrubs volume 3, PRU-Z*. Berlin and Hamburg: Verlag Paul Parey.
- Mitchell, Alan & Coombes, Allen J. (1998). *The garden tree*. London: Weidenfeld & Nicolson.
- Nationalencyklopedin (u.å.). *Pedagogik- tre röster om hur vi lär oss*. <https://www.ne.se/info/aktuellt/skola/pedagogik-tre-r%C3%B6ster-om-hur-vi-l%C3%A4r-oss/> [21-05-26]
- Ouden, Pieter den (1982). *Manual of cultivated conifers: hardy in the cold- and warm-temperate zone*. 3. ed. The Hague: Nijhoff.
- Riksförbundet Svensk Trädgård (2018a) *Sveriges zonkarta för vedartade växter*. http://www.tradgard.org/kunskap/kunskapsbank/faktabladen/faktabl_41.pdf [21-05-25]
- Riksförbundet Svensk Trädgård (2018b) *Härdighet och klimatanpassning för vedartade växter*. http://www.tradgard.org/kunskap/kunskapsbank/faktabladen/faktabl_42.pdf [21-05-25]
- Rur, Mira (2010). *Measuring Garden Footprints*. Självtständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU.
- Sjöman, Henrik & Slagstedt, Johan (2015). *Stadsträdslexikon*. 1:3 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Sjöman, Henrik & Slagstedt, Johan (2015). *Träd i urbana landskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Skud (2021). *Svensk kulturväxtdatabas*. <https://skud.slu.se/nav/taxa> [21-05-05]
- SMHI(2021) *Vilka faktorer styr det lokala klimatet*. <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/jordens-klimat/vilka-faktorer-styr-det-lokala-klimatet-1.642> [21-05-25]
- Stångby (2021a). *Barrväxter*. https://media3.stangby.nu/2019/05/5-STANGBY_Barrvaxter.L.pdf [21-04-06, 21-04-15]
- Stångby (2021b). *Träd och buskar*. https://media3.stangby.nu/2019/05/4-STANGBY_Trad-buskar-L-1.pdf [21-04-27]
- Söderberg, J. L., Åsheden, A-M. (2004). *Magnolia: välja, köpa och odla i Sverige*. Stockholm: Bonnier.
- Trees and shrubs online (2021a) *Acer pensylvanicum*. <https://treesandshrubsonline.org/articles/acer/acer-pensylvanicum/> [21-05-17]

Trees and shrubs online (2021b) *Pinus mugo*. <https://treesandshrubsonline.org/articles/pinus/pinus-mugo/> [21-04-12]

Trees and shrubs online (2021c) *Prunus subhirtella*. <https://treesandshrubsonline.org/articles/prunus/prunus-subhirtella/> [21-04-22]

Trees and shrubs online (2021d) *Pyrus salicifolia*.
<https://treesandshrubsonline.org/articles/pyrus/pyrus-salicifolia/> [21-04-14]

Trees and shrubs online (2021e) *Salix fragilis*. <https://treesandshrubsonline.org/articles/salix/salix-fragilis/> [21-04-07]

Trees and shrubs online (2021f) *Sorbus commixta*. <https://treesandshrubsonline.org/articles/sorbus/sorbus-commixta/> [21-04-12]

Tönnersjö (2021a). *Acer griseum*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=214 [21-04-16]

Tönnersjö (2021b). *Acer pensylvanicum*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=215 [21-04-16]

Tönnersjö (2021c). *Amelanchier x grandiflora* 'Robin Hill'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=41 [21-04-07]

Tönnersjö (2021d). *Crataegus x lavalleyi* 'Carrierei'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=64 [21-04-09]

Tönnersjö (2021e). *Crataegus x persimilis* 'Splendens'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=68 [21-04-09]

Tönnersjö (2021f). *Laburnum x watereri* 'Vossii'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=92 [21-04-13]

Tönnersjö (2021g). *Maackia amurensis*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=231 [21-04-15]

Tönnersjö (2021h). *Magnolia x loebneri* 'Leonard Messel'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=100 [21-04-15]

Tönnersjö (2021i). *Magnolia x loebneri* 'Merrill'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=101 [21-04-15]

Tönnersjö (2021j). *Malus floribunda*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=105 [21-04-13]

Tönnersjö (2021k). *Mespilus germanica*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=242 [21-04-13]

Tönnersjö (2021l). *Nothofagus antarctica*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=243 [21-04-13]

Tönnersjö (2021m). *Prunus cerasifera* 'Nigra'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=135 [21-04-08]

Tönnersjö (2021n). *Prunus padus* 'Colorata'. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=143 [21-04-07]

Tönnersjö (2021o). *Prunus sargentii*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=146 [21-04-23]

Tönnersjö (2021p). *Prunus serrula*. https://www.tonnersistjo.se/show_trad.php?ID=149 [21-04-23]

Tönnersjö (2021q). *Prunus virginiana* 'Shubert'. https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=153 [21-04-09]

Tönnersjö (2021r). *Prunus* 'Sunset Boulevard'. https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=151 [21-04-09]

Tönnersjö (2021s). *Prunus x eminens* 'Umbraculifera' (*P. fruticosa* 'Globosa'). https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=136 [21-04-09]

Tönnersjö (2021t). *Prunus x schmittii*. https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=148 [21-04-09]

Tönnersjö (2021u). *Robinia pseudoacacia* 'Umbraculifera'. https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=170 [21-04-07]

Tönnersjö (2021v). *Salix fragilis* 'Bullata'. https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=175 [21-04-07]

Tönnersjö (2021x). *Sorbus commixta* 'Carmencita' E. https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=187 [21-04-06]

Tönnersjö (2021y). *Sorbus* 'Birgitta' E (Commixta-Gruppen). https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=186 [21-04-06]

Van den Berk (2002). Sint-Oedenrode: Boomkwekerij Gebr. *Van den Berk on trees*.

van Gelderen, C. J. & van Gelderen, D. M. (1999). *Maples for gardens: a color encyclopedia*. Portland, Or.: Timber Press.

MUNTLLIG KOMMUNIKATION

Jonatan Leo (21-05-07). Doktorand [Mail]